

REPUBLICA MOLDOVA
PRIMĂRIA COSTEȘTI
RAIONUL IALOVENI

STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ

S. COSTEȘTI

r. Ialoveni

2026-2031

REPUBLICA MOLDOVA
PRIMĂRIA COSTEȘTI
RAIONUL IALOVENI

CENTRUL
DE POLITICI
ȘI INIȚIATIVE

STRATEGIA DE DEZVOLTARE SOCIO-ECONOMICĂ A SATULUI COSTEȘTI PENTRU PERIOADA 2026-2031

Strategia reprezintă un document de politici publice la nivel local, elaborat cu scopul de a sprijini administrația publică locală în procesul de planificare strategică, luare a deciziilor și implementarea coerentă a obiectivelor și acțiunilor îndreptate spre dezvoltarea comunitară.

Documentul stabilește viziunea de dezvoltare strategică a localității, obiectivele strategice și direcțiile prioritare de acțiuni pentru perioada de referință, fiind conceput ca un instrument de fundamentare administrației publice locale, precum și de orientare a inițiativelor și obiectivelor de dezvoltare, investițiilor publice și proiectelor implementate la nivel local.

Prezentul document a fost elaborat de experții Centrului de Politici și Inițiative (CPI), cu sprijinul Primăriei satului Costești, în baza analizei socio-economice a localității, a consultărilor cu actorii locali și a evaluării documentelor de politici publice și de planificare strategică relevante la nivel național.

CUPRINS:

1. CONTEXT ȘI NECESITATEA ELABORĂRII STRATEGIEI	5
Obiectivele generale ale Strategiei:.....	6
Perioada de implementare și aria de aplicare a Strategiei.....	7
Metodologia de elaborare a Strategiei	7
2. CORELAREA SDSE CU DOCUMENTELE DE POLITICI NAȚIONAL	8
1. Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova Europeană 2030”	8
2. Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030..	8
3. Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030	9
4. Strategia de Mobilitate 2030.....	9
5. Strategia națională de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028	10
6. Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030)	11
7. Strategia securității alimentare a Republicii Moldova 2023-2030	11
8. Programul național de dezvoltare locală “Satul European” 2024-2028	12
9. Strategia de mediu pentru anii 2024-2030.....	13
10. Strategia de dezvoltare “Educație 2030”, “Tineret 2030”, “Sport 2030”	13
11. Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală 2023-2030	16
12. Programul național de specializare inteligentă al Republicii Moldova 2024-2027 “Smart Moldova”	17
13. Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028	17
14. Programul privind îmbătrânirea activă și sănătoasă 2023-2027	18
15. Programul Diaspora 2024-2028	18
PROFILUL LOCALITĂȚII.....	20
DATE DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE	21
ECONOMIA LOCALĂ.....	22
INFRASTRUCTURA ȘI UTILITĂȚILE.....	23
SERVICIILE PUBLICE ȘI ACTIVITĂȚI COMUNITARE	24
CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ.....	25
- CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ.....	25
- CAPACITATEA FINANCIAR-BUGETARĂ.....	27
- TRANSPARENȚĂ, PARTICIPARE ȘI GUVERNARE DESCHISĂ.	30
- CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ DE AMALGAMARE VOLUNTARĂ SAU NORMATIVĂ (SCENARII POSIBILE).....	31

- Scenarii privind amalgamarea a UAT Costești.....	31
Evaluarea ex-post a Strategiei 2019-2025	33
CADRUL GENERAL AL STRATEGIEI	37
• ANALIZA SWOT	37
• VIZIUNE	40
• PRINCIPII	40
• DIRECȚII STRATEGICE.....	42
DIRECȚIA STRATEGICĂ NR. 1: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE ȘI DIGITALIZAREA APL S. COSTEȘTI.....	42
DIRECȚIA STRATEGICĂ NR. 2: DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE	49
DIRECȚIA STRATEGICĂ 3. ECONOMIE LOCALĂ COMPETITIVĂ, INVESTIȚII ȘI LOCURI DE MUNCĂ	52
DIRECȚIA STRATEGICĂ 4. CAPITAL UMAN ȘI SERVICII COMUNITARE DE CALITATE: EDUCAȚIE, TINERET, CULTURĂ, SPORT, INCLUZIUNE	54
DIRECȚIA STRATEGICĂ 5. MEDIUL, REZILIENȚĂ ȘI TRANZIȚIE VERDE ÎN DEZVOLTARE LOCALĂ.....	57
PLANUL DE ACȚIUNI	60
Implementare și monitorizarea.....	71
Etapa I. Adoptarea și operaționalizarea Strategiei.....	72
Etapa II. Executarea Strategiei	72
Etapa III. Monitorizarea și evaluarea Strategiei.....	72
- EVALUAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI	74
- RAPORTAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI.....	75

1. CONTEXT ȘI NECESITATEA ELABORĂRII STRATEGIEI

Strategia de dezvoltare socio-economică a s.Costești, raionul Ialoveni pentru perioada 2026-2031 reprezintă documentul fundamental de planificare strategică la nivel local, elaborat într-un context național și european caracterizat prin transformări structurale, accelerate de procesele de modernizare a administrației publice, integrare europeană, reformele sectoriale și adaptare la noile realități economice, sociale și demografice.

Republica Moldova traversează o etapă decisivă de aliniere a politicilor publice și a mecanismelor de administrare publică la **standardele Uniunii Europene**, în cadrul procesului de **integrare europeană și al implementării reformelor asumate prin documentele strategice naționale**. Acest parcursul presupune consolidarea capacității administrative la nivel local, orientarea dezvoltării localităților către rezultate măsurabile și palpabile, precum și creșterea calității serviciilor publice oferite cetățenilor.

În acest context, autoritățile administrației publice locale din satul Costești recunosc rolul esențial al planificării strategice ca instrument de asigurare a unei administrări locale eficiente, coerente, durabile și orientate spre viitor. Planificarea strategică devine o condiție indispensabilă pentru gestionarea responsabilă a resurselor, pentru corelarea priorităților comunitare cu politicile publice naționale, bunele practici europene, precum și valorificarea oportunităților de finanțare disponibile.

Prezenta strategie nu reprezintă doar un document de viziune pe termen mediu, ci un cadrul operațional care permite identificarea problemelor reale ale comunității, stabilirea priorităților de dezvoltare și formularea unor soluții adaptate specificului local. Astfel, necesitatea elaborării strategiei este determinată de dinamică accelerată a localității Costești, de creșterea rolului său economic și social la nivel raional, de extindere a infrastructurii și de sporirea cererii pentru servicii publice moderne și de calitate. În lipsa unui cadru strategic clar și coerent, intervențiile de dezvoltare riscă să fie distorsionate fără impact major pe termen mediu și lung.

Prin urmare, Strategia de dezvoltare socio-economică a localității Costești pentru perioada 2026-2031 este concepută ca instrument de modernizare a administrației publice locale Costești, care oferă o viziune clară de dezvoltare, sprijină fundamentarea deciziilor autorităților administrației publice locale și facilitează consolidarea eforturilor comunitare în concordanță cu obiectivele naționale de dezvoltare.

Scopul Strategiei de dezvoltare socio-economică a s.Costești pentru perioada 2026-2031 este de a stabili un cadru strategic sustenabil pentru orientarea și coordonarea procesului de dezvoltare locală, prin definirea direcțiilor prioritare și acțiuni specifice, măsurabile, corelate cu politicile publice naționale.

Strategia urmărește să asigure o abordare integrată a dezvoltării socio-economice a satului Costești orientată spre creșterea calității vieții populației, utilizarea eficientă și responsabilă a resurselor locale, precum și consolidarea capacității administrative. Totodată, documentul are rolul de a sprijini procesul decizional, oferind un instrument clar de prioritizare a investițiilor și acțiunilor APL.

Obiectivele generale ale Strategiei:

- dezvoltarea durabilă a satului Costești, prin modernizarea infrastructurii și a utilităților publice, în vedere alinierii acestora la standarde urbane;
- atragerea investițiilor publice și private pentru susținerea dezvoltării infrastructurii, diversificarea economiei locale și crearea de locuri de muncă durabile;
- stimularea dezvoltării economiei locale și crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltare antreprenoriatului, prin valorificarea poziționării geografice, a potențialului investițional și a capacității administrative existente;
- creșterea calității vieții populației prin dezvoltarea și modernizarea serviciilor publice în domeniile educației, culturii, sportului, sănătății și asistenței sociale;
- dezvoltarea capitalului uman și consolidarea coeziunii sociale, cu accent sporit pe tineri, familii și grupuri social-vulnerabile;
- protecția mediului și promovarea utilizării durabile a resurselor naturale, inclusiv prin investiții în infrastructură de mediu;
- consolidarea capacității administrative prin optimizarea și modernizarea proceselor interne, digitalizare, transparență și democrație participativă;
- creșterea atractivității localității ca spațiu de locuire, muncă și investiții, în context regional și național, precum și pregătirea etapizată a tranziției către un statut urban.

Prin realizarea obiectivelor Strategiei, autoritățile administrației publice locale își propune să consolideze rolul satului Costești ca pol de dezvoltare socio-economică la nivel raional, să asigure coerența acțiunilor pe termen mediu și să creeze condițiile necesare pentru o tranziție planificată către un profil urban competitiv și rezilient.

Perioada de implementare și aria de aplicare a Strategiei

Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești este elaborată pentru perioada 2026-2031 și se aplică pe întreg teritoriul UAT Costești, adaptabil eventualelor procese de reformă administrativ-teritorială și tranziției către un profil administrativ cu funcții urbane, inclusiv în contextul amalgamării.

Documentul stabilește direcțiile prioritare de dezvoltare pe termen mediu și constituie cadrul de referință pentru planificarea, implementarea și evaluarea politicilor publice locale, precum și pentru fundamentarea deciziilor APL în perioada de implementare.

Strategia vizează toate domeniile relevante pentru dezvoltare socio-economică a localității, inclusiv infrastructură și utilitățile publice, economia locală, investițiile publice și private, capitalul uman, servicii publice, protecția mediului și capacitatea administrativă. Implementarea acesteia se va realiza etapizat, prin planuri anuale de acțiuni și proiecte, corelate cu bugetul UAT, cu documentele de planificare sectorială și cu oportunitățile de finanțare disponibile la nivel național și internațional.

Metodologia de elaborare a Strategiei

Strategia de dezvoltare socio-economică a localității Costești pentru perioada 2026-2031 a fost elaborată în baza unei metodologii integrate și participative, care a urmărit asigurarea coerenței cu politicile publice naționale și bunele practici, precum și adaptarea intervențiilor la specificul și necesitățile comunității locale.

Procesul de elaborare a Strategiei a inclus următoarele etape principale:

- analiza cadrului normativ și a documentelor strategice relevante la nivel național, regional (raional) și local;
- analiza situației socio-economice a UAT Costești, pe baza datelor statistice, bugetare și administrative disponibile;
- valorificarea documentelor de fundamentare existente, inclusiv a Profilului investițional a satului Costești și a altor documente de planificare locală;
- consultarea factorilor interesați, inclusiv reprezentanți ai APL, mediului de afaceri, instituțiilor publice, societății civile și comunității locale;
- identificarea problemelor, nevoilor și potențialului de dezvoltare;
- formularea obiectivelor strategice, a direcțiilor de activitate și a măsurilor prioritare.

Metodologia aplicată s-a bazat pe **principiile transparenței, participării, durabilității, orientării către rezultate și eficienței.**

2. CORELAREA SDSE CU DOCUMENTELE DE POLITICI NAȚIONAL

Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești pentru perioada 2026-2031 a fost elaborată în conformitate cu cadrul normativ în vigoare și documente de politici publice relevante la nivel național și sectorial, care reglementează dezvoltarea socio-economică, și a administrației publice locale.

Așadar, documentul este corelat cu obiectivele și prioritățile stabilite prin principalele documentele de politici publice:

1. **Strategia Națională de Dezvoltare “Moldova Europeană 2030”** – document strategic de referință care definește viziunea de dezvoltare pe termen lung a Republicii Moldova și constituie reperul principal pentru toate documente de politici publice la nivel național, regional și local. Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești preia și transpune la nivel local principalele direcții și priorități stabilite prin SND “Moldova Europeană 2030”, în special:
 - **consolidarea capacității administrative și a bunei guvernări la nivel local**, ca premisă pentru implementarea eficientă a politicilor publice și absorbția fondurilor;
 - **stimularea dezvoltării economie durabile și competitive**, inclusiv prin atragerea și sprijinirea antreprenoriatului și crearea de locuri de muncă;
 - **îmbunătățirea calității vieții populației**, prin dezvoltarea infrastructurii, modernizarea serviciilor publice și reducerea disparităților teritoriale;
 - **dezvoltarea capitalului uman și social**, cu accent pe educație, incluziune socială și participare comunitară;
 - **promovarea dezvoltării durabile și a tranziției verzi**, prin utilizarea eficientă a resurselor, protecția mediului și adaptarea la schimbările climatice.
2. **Strategia de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030** - document de politici publice care stabilește direcțiile de modernizare și consolidare a administrației publice, în contextul procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. În acest sens, Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești preia și transpune la nivelul administrației publice locale principalele orientări ale reformei administrației publice, în special:
 - **consolidarea capacității administrative a autorităților publice locale**, prin elaborare, adoptarea, implementarea unui proces coerent și bine organizat de amalgamare voluntară, îmbunătățirea proceselor de planificare strategică, management organizațional, eficientizarea activității și gestionarea resurselor umane;
 - **creșterea eficienței și calității serviciilor publice locale**, inclusiv prin simplificarea procedurilor administrative și orientarea acestora către nevoile cetățenilor;

- **digitalizarea administrației publice locale**, ca instrument de sporire a transparenței, reducerii birocrăției și creșterii accesului populației la servicii publice;
 - **îmbunătățirea guvernanței locale și a transparenței decizionale**, prin promovarea participării cetățenilor, responsabilității instituționale și integrității în administrația publică.
3. **Strategia Națională de Dezvoltare Economică 2030** – stabilește cadrul strategii naționale pentru creșterea economică durabilă, competitivă și incluzivă a Republicii Moldova, mai în special în contextul procesului de integrare europeană. În acest context, Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești preia și transpune la nivel local următoarele direcții prioritare:
- **stimularea dezvoltării economiei locale și a antreprenoriatului**, inclusiv prin sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii, diversificarea activităților economice și crearea de locuri de muncă durabile;
 - **atragera investițiilor publice și private**, inclusiv a investițiilor structurale și catalizatoare, prin valorificarea poziționării geografice, a infrastructurii existente și a capacității administrative locale;
 - **promovarea industrializării durabile și a activităților economice cu valoare adăugată**, inclusiv în contextul dezvoltării parcului industrial și al inițiativelor investiționale locale;
 - **susținerea tranziției către economia verde și circulară**, prin utilizarea eficientă a resurselor, reducerea impactului asupra mediului și promovarea practicilor economice sustenabile;
 - **dezvoltarea capitalului uman și adaptarea competențelor forței de muncă** la cerințele economiei moderne, în corelare cu necesitățile mediului de afaceri local și regional.
4. **Strategia de Mobilitate 2030** – stabilește direcțiile prioritare pentru modernizarea infrastructurii rutiere, creșterea siguranței rutiere, îmbunătățirea transportului public și tranziția către o mobilitate durabilă, în linie cu obiectivele naționale de dezvoltare și cu cerințele europene relevante. În acest sens, Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești preia și adaptează la nivel local principalele priorități ale Strategiei de Mobilitate 2030, în special:
- **modernizarea și întreținerea rețelei de drumuri și străzi locale**, cu accent pe reabilitarea sectoarelor cu grad avansat de uzură, îmbunătățirea accesului către gospodării, instituții publice și obiective economice, precum și adaptarea infrastructurii rutiere la necesitățile actuale de trafic;
 - **creșterea siguranței rutiere**, prin aplicarea măsurilor necesare de relaxare a traficului în intravilan, îmbunătățirea intersecțiilor, marcajelor și semnalizării rutiere, amenajarea

trecherilor pietonale sigure și asigurarea accesului securizat către instituțiile de învățământ și alte instituții publice;

- **dezvoltarea mobilității pietonale și a accesibilității**, prin extinderea și modernizarea trotuarelor, îmbunătățirea condițiilor de deplasare pietonală de-a lungul drumurilor principale și locale, precum și adaptarea infrastructurii pentru persoanele cu mobilitate redusă;
- **dezvoltarea și îmbunătățirea transportului public de persoane și a conectivității periurbane**, inclusiv prin cooperare intercomunitară la nivel raional și interraional, optimizarea rutelor de transport public existente/crearea noilor rute, îmbunătățirea stațiilor de așteptare și creșterea calității serviciilor de transport pentru populație, în special pentru naveta zilnică;
- **planificarea mobilității pe bază de date și instrumente de management adecvate nivelului local**, prin colectarea graduală a informațiilor privind fluxurile de trafic și utilizarea acestora pentru fundamentarea deciziilor de investiții și organizare a transportului;
- **integrarea principiilor de protecție a mediului și reziliență în proiectele de infrastructură rutieră**, prin amenajarea sistemelor de scurgere și evacuare a apelor pluviale, prevenirea degradării drumurilor și a gospodăriilor, utilizarea materialelor și tehnologiilor de construcție care asigură durabilitatea și reducerea costurilor de întreținere, inclusiv adaptarea soluțiilor tehnice la condițiile locale de relief, trafic și climă;
- **abordarea managementului infrastructurii rutiere la nivel local**, prin planificare multianuală a lucrărilor de întreținere și reabilitare și prioritizarea intervențiilor în funcție de starea tehnică și impactul asupra siguranței circulației.

5. **Strategia națională de dezvoltare regională a Republicii Moldova pentru anii 2022-2028** - stabilește cadrul strategic pentru creșterea competitivității regiunilor, sporirea coeziunii teritoriale și consolidarea mecanismelor de implementare a politicii de dezvoltare regională în Republica Moldova. În mod particular, Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești pentru anii 2026-2031 contribuie la realizarea următoarelor obiective ale dezvoltării regionale:

- **creșterea competitivității și ocupării forței de muncă la nivel regional** prin valorificarea poziționării geografice și a potențialului economic local pentru dezvoltarea economiei locale și atragerea investițiilor, inclusiv prin proiecte cu impact regional;
- **sporirea coeziunii teritoriale și prevenirea excluziunii**, prin îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare de bază, inclusiv a serviciilor de alimentare cu apă, canalizare, drumuri și

a altor servicii publice locale, în vederea asigurării unor condiții de trai comparabile pentru populație **inclusiv în procesul de amalgamare voluntară sau normativă**;

- dezvoltarea infrastructurii necesare activităților economice și investiționale, cu scopul creării de oportunități economice, stimulării ocupării forței de muncă și reducerii disparităților teritoriale, **inclusiv în procesul de amalgamare voluntară sau normativă**;
- **consolidarea cooperării intercomunitare și a capacității de organizare și prestare a serviciilor publice**, inclusiv prin utilizarea mecanismelor de cooperare intercomunală și prin adaptarea cadrului de planificare și implementare în eventualul context al proceselor de amalgamare voluntară sau al reformelor administrativ-teritoriale, în scopul creșterii eficienței, accesibilității și sustenabilității serviciilor publice.

6. **Strategia de alimentare cu apă și sanitație (2014-2030)** - care stabilește cadrul național pentru asigurarea accesului populației la apă potabilă sigură și servicii adecvate de sanitație, ca element esențial pentru sănătatea publică, demnitatea umană și dezvoltarea socio-economică durabilă. În acest context, Strategia localității Costești preia și adaptează la nivel local următoarele direcții prioritare ale politicii naționale:

- **îmbunătățirea managementului serviciilor publice de alimentare cu apă și canalizare**, prin consolidarea capacității administrative a autorității publice locale și a operatorilor de servicii, inventarierea și documentarea infrastructurii existente, precum și planificarea coerentă a investițiilor;
- **dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă și sanitație**, inclusiv extinderea rețelelor, reabilitarea conductelor și creșterea fiabilității serviciilor, în scopul asigurării accesului echitabil al populației la servicii de calitate;
- **promovarea cooperării intercomunitare** în organizarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare, ca soluție viabilă pentru creșterea eficienței operaționale, atragerea investițiilor și reducerea costurilor, inclusiv în perspectiva proceselor de amalgamare voluntară sau a reformelor administrativ-teritoriale;
- **aliniera dezvoltării infrastructurii tehnico-edilitare la documentele de urbanism și planificare teritorială**, precum și la strategiile locale și regionale de dezvoltare, pentru a asigura sustenabilitatea investițiilor pe termen mediu și lung;
- **respectarea cadrului normativ național și a standardelor europene relevante**, inclusiv în domeniul calității apei potabile și al epurării apelor uzate, în concordanță cu angajamentele asumate de Republica Moldova.

7. **Strategia securității alimentare a Republicii Moldova 2023-2030** - are vizează asigurarea accesului populației la produse alimentare sigure, suficiente și accesibile, precum și dezvoltarea

durabilă a sectorului agroalimentar. La nivel local, Strategia Costești contribuie la realizarea obiectivelor acestei politici prin:

- **sprijinirea dezvoltării economiei locale și a activităților agroalimentare**, inclusiv prin îmbunătățirea infrastructurii de bază și crearea condițiilor necesare pentru desfășurarea activităților agricole, de procesare și comercializare;
- **încurajarea valorificării potențialului agricol local și a inițiativelor antreprenoriale**, în special a producătorilor mici și mijlocii, prin facilitarea accesului la infrastructură, piețe și servicii publice locale;
- **consolidarea capacității administrației publice locale de a participa la mecanismele de guvernare și cooperare interinstituțională**, inclusiv prin colectarea și utilizarea datelor relevante pentru planificare și intervenții locale;
- **sprijinirea accesului grupurilor vulnerabile la servicii și condiții de trai decente**, prin politici locale orientate spre incluziune socială, reducerea vulnerabilităților și asigurarea unui nivel minim de bunăstare.

8. **Programul național de dezvoltare locală “Satul European” 2024-2028** - care reprezintă principalul instrument guvernamental de finanțare a proiectelor de dezvoltare locală și de reducere a disparităților teritoriale, în concordanță cu obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și ale Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională 2022-2028. În acest context, Strategia localității Costești valorifică oportunitățile oferite de Programul „Satul European” prin orientarea intervențiilor locale către domeniile prioritare de investiții, după cum urmează:

- **Dezvoltarea infrastructurii tehnico-edilitare de bază** prin dezvoltarea, modernizarea și extinderea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare, modernizarea și extinderea sistemelor de iluminat public, **elaborarea, actualizarea și implementarea Planului Urbanistic General (PUG)**, ca instrument esențial de planificare teritorială, reglementare a utilizării terenurilor și corelare a investițiilor publice și private cu direcțiile strategice de dezvoltare ale localității;
- **Îmbunătățirea infrastructurii sociale și a calității vieții**, prin reabilitarea și modernizarea clădirilor publice (educaționale, administrative, culturale și sociale), dezvoltarea infrastructurii sportive, recreative și de agrement, susținerea proiectelor care vizează incluziunea socială și accesul echitabil la servicii pentru grupurile vulnerabile, precum și valorificarea patrimoniului cultural și a infrastructurii cu potențial turistic local;
- **Eficiență energetică și utilizarea surselor regenerabile**, promovând atragerea investițiilor în creșterea eficienței energetice a clădirilor publice, implementarea sistemelor de

producere a energiei din surse regenerabile (fotovoltaice și alte soluții fezabile la nivel local), inclusiv prin integrarea acestora în documentațiile de urbanism și în PUG.

9. **Strategia de mediu pentru anii 2024-2030** - are stabilește direcțiile prioritare pentru protecția mediului, utilizarea durabilă a resurselor naturale, îmbunătățirea calității vieții populației și consolidarea rezilienței comunităților locale, în concordanță cu obiectivele naționale de dezvoltare și angajamentele europene asumate de Republica Moldova. În acest context, Strategia localității Costești preia și adaptează la nivel local principalele priorități ale Strategiei de mediu, ținând cont de specificul de localitate rural-periurbană, de capacitatea administrativă existentă și de perspectivele de dezvoltare și amalgamare administrativă, după cum urmează:
- **îmbunătățirea gestionării serviciilor publice cu impact direct asupra mediului**, în special a sistemelor de alimentare cu apă, canalizare, sanitație și evacuare a apelor pluviale, în vederea reducerii riscurilor pentru sănătatea populației și a poluării mediului;
 - **dezvoltarea și modernizarea sistemului de salubritate la nivel local**, inclusiv prin implementarea colectării separate a deșeurilor, prevenirea depozitării neautorizate și cooperarea cu structurile raionale sau regionale pentru gestionarea eficientă a deșeurilor, inclusiv în contextul extinderii ariei de servire ca urmare a amalgamării;
 - protecția și valorificarea mediului construit și a spațiilor publice, prin întreținerea și extinderea spațiilor verzi, amenajarea zonelor de recreere și integrarea soluțiilor durabile în proiectele de infrastructură locală;
 - **prevenirea și reducerea riscurilor de mediu cu impact local**, inclusiv cele asociate inundațiilor locale, degradării solului și uzurii infrastructurii tehnico-edilitare, prin intervenții preventive și lucrări de întreținere sistematică;
 - **consolidarea capacității administrative locale în domeniul protecției mediului**, prin respectarea procedurilor de evaluare de mediu pentru proiectele de investiții, cooperarea cu autoritățile competente și dezvoltarea competențelor interne pentru gestionarea proiectelor de infrastructură și servicii publice;
 - **promovarea informării și responsabilizării comunității locale în domeniul protecției mediului**, prin acțiuni de educație ecologică, implicarea cetățenilor și a agenților economici în menținerea unui mediu curat și sănătos.
10. **Strategia de dezvoltare “Educație 2030”, “Tineret 2030”, “Sport 2030”** - are stabilește direcțiile naționale pentru creșterea calității educației, implicării tinerilor în procese decizionale și dezvoltarea domeniului sportului, culturii și turismului ca atracție turistică. În acest context, Strategia localității Costești preia și adaptează la nivel local principalele orientări:

- **modernizarea infrastructurii educaționale și eficiența energetică**, prin investiții etapizate în reparații capitale/curente, dotări minime obligatorii, adaptări pentru accesibilitate (inclusiv pentru copii cu dizabilități), precum și creșterea eficienței energetice a clădirilor (acolo unde sunt eligibile proiecte);
- **asigurarea accesibilității și siguranței mediului educațional**, prin adaptări elementare pentru accesul copiilor cu dizabilități (acolo unde este posibil), îmbunătățirea iluminatului, a căilor de acces și a zonelor publice din preajma instituțiilor educaționale, precum și prin colaborare cu instituțiile competente pentru crearea unui mediu sigur pentru copii;
- **dezvoltarea lucrului de tineret calitativ, accesibil și incluziv**, prin susținerea inițiativelor de tineret nonformale, organizarea de activități educaționale, culturale și de dezvoltare personală, precum și cooperarea cu centre de tineret, organizații de tineret și structuri raionale;
- **consolidarea capacităților locale pentru activități de tineret**, prin sprijinirea formării lucrătorilor de tineret, implicarea specialiștilor locali și valorificarea parteneriatelor cu organizații neguvernamentale și instituții publice relevante;
- **stimularea participării civice și decizionale a tinerilor**, prin implicarea acestora în consultări publice, inițiative comunitare, activități de voluntariat și structuri de participare (consilii consultative, grupuri de inițiativă), inclusiv în procesul de luare a deciziilor la nivel local;
- **promovarea voluntariatului și a activismului comunitar**, ca instrument de dezvoltare a competențelor de viață, de consolidare a coeziunii sociale și de implicare a tinerilor în soluționarea problemelor locale;
- **susținerea inițiativelor de inovație socială inițiate de tineri**, prin facilitarea accesului la informație, spații comunitare, parteneriate locale și participarea în programe de finanțare dedicate dezvoltării comunitare;
- **îmbunătățirea și valorificarea infrastructurii sportive locale existente**, prin reabilitarea terenurilor sportive, a sălilor de sport și a spațiilor de practicare a activităților fizice, inclusiv în cadrul instituțiilor de învățământ;
- **promovarea sportului pentru toți și a unui mod de viață sănătos**, prin organizarea de activități sportive comunitare pentru copii, tineri, adulți și vârstnici, evenimente sportive locale și campanii de informare privind beneficiile activității fizice;
- dezvoltarea sportului școlar și extrașcolar, prin susținerea activităților sportive în instituțiile educaționale și colaborarea cu cluburi sportive, asociații și federații de profil la nivel raional și național;

- susținerea inițiativelor sportive locale prin parteneriate, inclusiv colaborarea cu sectorul privat, organizații neguvernamentale și autorități publice pentru atragerea resurselor financiare și materiale destinate dezvoltării sportului;
- modernizarea și utilizarea eficientă a infrastructurii culturale existente (casa de cultură, bibliotecă, spații publice), pentru desfășurarea activităților culturale, educaționale și comunitare, adaptate tuturor grupurilor de vârstă;
- susținerea activităților culturale locale și a inițiativelor comunitare, inclusiv festivaluri, evenimente tematice, activități artistice și educaționale, cu implicarea instituțiilor publice, a societății civile și a tinerilor;
- promovarea culturii ca instrument de incluziune socială și coeziune comunitară, prin facilitarea accesului egal la activități culturale pentru copii, tineri, vârstnici și grupuri vulnerabile;
- dezvoltarea parteneriatelor intercomunitare și raionale în domeniul culturii, inclusiv în perspectiva cooperării extinse sau a amalgamării administrative, pentru utilizarea comună a resurselor culturale și organizarea de evenimente la scară mai largă;
- integrarea elementelor de identitate culturală locală în procesele de dezvoltare urbană, amenajare a spațiilor publice și promovare a imaginii localității.
- identificarea și valorificarea potențialului turistic local, inclusiv elemente de patrimoniu cultural, peisaj natural, tradiții locale și evenimente comunitare, ca bază pentru dezvoltarea turismului de proximitate și de weekend;
- dezvoltarea turismului rural și experiențial, prin susținerea inițiativelor locale (gospodării turistice, produse locale, activități tradiționale), în colaborare cu agenți economici și comunitatea locală;
- integrarea Costeștiului în rute și circuite turistice intercomunitare și raionale, inclusiv în cooperare cu localitățile învecinate, în vederea creării unei oferte turistice comune și creșterii atractivității zonei;
- îmbunătățirea infrastructurii de acces și a semnalizării turistice de bază, în corelare cu dezvoltarea infrastructurii rutiere și a spațiilor publice, pentru facilitarea accesului vizitatorilor;
- promovarea imaginii localității ca destinație de recreere și turism de proximitate, prin instrumente de comunicare moderne și prin evenimente culturale și comunitare;
- dezvoltarea capacității administrației publice locale de a planifica și implementa proiecte în domeniul turismului, inclusiv prin atragerea de finanțări externe și cooperare

interinstituțională, în perspectiva extinderii competențelor administrative sau a amalgamării.

11. **Strategia națională de dezvoltare agricolă și rurală 2023-2030** - care urmărește dezvoltarea unui sector agroalimentar competitiv, durabil și rezilient, capabil să contribuie la bunăstarea populației rurale, la securitatea alimentară și la dezvoltarea echilibrată a comunităților rurale. În acest context, Strategia localității Costești preia și adaptează la nivel local direcțiile relevante, precum:

- **consolidarea potențialului agricol local și susținerea fermierilor**, prin promovarea modernizării exploatațiilor agricole locale, prin facilitarea accesului fermierilor la informație, programe de sprijin și măsuri de subvenționare existente la nivel național;
- **dezvoltarea lanțurilor valorice locale și a procesării primare**, care va susține circuitelor agroalimentare scurte și promovarea produselor locale în cadrul piețelor, târgurilor și evenimentelor comunitare, facilitarea colaborării dintre producători, procesatori, comercianți și furnizori de servicii conexe agriculturii;
- **susținerea dezvoltării socioeconomice rurale și a infrastructurii agricole** - mbunătățirea infrastructurii economice rurale aferente activităților agricole și conexe (drumuri de acces, utilități, spații de depozitare), în limita competențelor APL I și în cooperare cu nivelul raional și național, diversificarea activităților economice din mediul rural, inclusiv prin susținerea fermelor de familie, a activităților nonagricole și a inițiativelor antreprenoriale locale, precum și promovarea turismului rural și a agroturismului, prin valorificarea resurselor agricole locale, a patrimoniului natural și a tradițiilor comunitare;
- dezvoltarea cunoștințelor, inovării și transferul de expertiză în agricultură prin consolidarea cooperării dintre administrația publică locală și instituțiile de învățământ superior și cercetare, în vederea facilitării transferului de cunoștințe, tehnologii și bune practici către agricultorii locali, susținerea **dezvoltării Extensiunii Agricole a Universitatea Tehnică a Moldovei la Costești**, ca centru local și regional de testare, prevenție și consultanță agricolă, orientat spre testarea solului și a apei, oferirea de consultanță specializată fermierilor, formularea de recomandări personalizate pentru creșterea productivității și a calității producției, facilitarea implicării experților naționali și internaționali și a schimbului de experiență, precum și valorificarea extensiunii Agricole UTM ca platformă de instruire practică, inovare și diseminare a cunoștințelor, în beneficiul fermierilor din Costești și din localitățile învecinate.

- Implicarea comunității și cooperarea interinstituțională - □ stimularea implicării agricultorilor, antreprenorilor și a populației locale în inițiative de dezvoltare rurală, proiecte comunitare și forme de cooperare economică;
 - susținerea inițiativelor locale care contribuie la crearea de locuri de muncă, creșterea veniturilor și menținerea populației în localitate;
 - cooperarea activă cu autoritățile raionale, instituțiile naționale, mediul academic și partenerii internaționali pentru implementarea proiectelor de dezvoltare agricolă și rurală.
12. **Programul național de specializare inteligentă al Republicii Moldova 2024-2027 “Smart Moldova”** - care urmărește valorificarea potențialului de inovare, stimularea dezvoltării economice durabile și creșterea competitivității economiei prin consolidarea legăturilor dintre mediul de afaceri, cercetare, inovare și comunitate.
13. **Programul național de dezvoltare industrială pentru anii 2024-2028** - stabilește direcțiile prioritare pentru modernizarea sectorului industrial, creșterea productivității, atragerea investițiilor, mobilizarea forței de muncă și tranziția către o economie industrială competitivă și verde. În acest context, Strategia de dezvoltare socio-economică a localității Costești pentru perioada 2026-2031 preia și adaptează la nivel local principalele orientări ale Programului național de dezvoltare industrială, valorificând poziționarea periurbană a localității și dezvoltarea **Parcului industrial „Phoenix”** ca principal instrument de politică economică locală, după cum urmează:
- **dezvoltarea infrastructurii publice de conectare** (drumuri publice de acces, iluminat stradal în zona de conexiune, management ape pluviale pe domeniul public, după caz), precum și facilitarea coordonării cu furnizorii de utilități pentru conectări;
 - **simplificarea și eficientizarea proceselor administrative locale** (ghidare pentru investitori, termene clare, comunicare unică, transparență), în limita competențelor APL I;
 - **promovarea investițională a localității și a parcului** ca proiect-fanion de dezvoltare economică locală (materiale de prezentare, pagină dedicată, participare la evenimente economice, cooperare cu organizații de promovare);
 - **facilitarea legăturii investiții-forță de muncă**, prin cooperare cu instituții de învățământ/formare profesională și cu agențiile competente (ANOFM/ structuri raionale), pentru orientare în carieră, stagii, calificare/recalificare;
 - **corelarea investiției cu obiectivele de mediu și reziliență**, prin promovarea soluțiilor de eficiență energetică, management responsabil al deșeurilor și respectarea cerințelor de mediu în relația cu autoritățile competente (fără a substitui controlul de stat).

14. **Programul privind îmbătrânirea activă și sănătoasă 2023-2027** - tablește direcțiile naționale pentru adaptarea politicilor publice și a serviciilor comunitare la nevoile persoanelor vârstnice, cu accent pe prevenirea izolării sociale, accesul la servicii de bază și participarea activă în viața comunității. În acest context, Strategia de dezvoltare socio-economică a localității Costești pentru perioada 2026-2031 preia și adaptează la nivel local principalele orientări ale Programului, ținând cont de structura demografică a localității, de rolul administrației publice locale de nivelul I și de capacitatea de a furniza servicii comunitare de bază, după cum urmează:
- **dezvoltarea și consolidarea serviciilor comunitare de bază pentru persoanele vârstnice**, prin îmbunătățirea mecanismelor locale de informare, orientare și referire către servicii sociale și medicale, inclusiv prin vizite la domiciliu pentru persoanele singure sau cu mobilitate redusă, în cooperare cu asistența socială, medicina primară și organizațiile comunitare;
 - **reducerea izolării sociale și promovarea participării active a vârstnicilor în viața comunității**, prin susținerea activităților culturale, recreative și intergeneraționale adaptate vârstei, precum și prin crearea și valorificarea spațiilor comunitare (casă de cultură, bibliotecă, centru comunitar) ca locuri de socializare și implicare;
 - **dezvoltarea comunității ca spațiu prietenos vârstnicilor**, prin integrarea nevoilor persoanelor în vârstă în planificarea locală a infrastructurii și serviciilor (accesibilitate, iluminat public, bănci, trotuare sigure, informare clară și accesibilă);
 - **consolidarea capacității administrative locale în domeniul îmbătrânirii active**, prin desemnarea responsabililor locali, cooperarea intersectorială (social, cultură, sănătate, educație) și integrarea perspectivei îmbătrânirii active în politicile și proiectele locale;
 - **susținerea parteneriatelor locale cu organizații ale societății civile și inițiative comunitare**, în vederea implementării proiectelor de incluziune socială, sănătate preventivă, alfabetizare digitală și coeziune comunitară.
15. **Programul Diaspora 2024-2028** - care stabilește cadrul național pentru consolidarea relației statului cu cetățenii aflați peste hotare, valorificarea potențialului diasporei în dezvoltarea socială și economică a țării, precum și facilitarea transferului de cunoștințe, investiții și competențe din partea diasporei. În acest context, Strategia localității Costești preia și adaptează la nivel local direcțiile relevante ale Programului Diaspora 2024-2028, ținând cont de specificul comunității, de resursele disponibile și de rolul administrației publice locale, după cum urmează:
- susținerea implicării diasporei în păstrarea și promovarea identității culturale și lingvistice locale, prin organizarea de activități culturale, educaționale și comunitare dedicate

diasporei originare din Costești, precum și prin consolidarea legăturilor dintre instituțiile culturale locale și comunitățile de moldoveni din străinătate;

- îmbunătățirea comunicării și a relației instituționale dintre administrația publică locală și diaspora, prin desemnarea unor puncte focale la nivel local, dezvoltarea canalelor de informare adaptate nevoilor diasporei și facilitarea accesului acesteia la informații privind proiectele, serviciile publice și oportunitățile de implicare în dezvoltarea localității;
- stimularea participării diasporei în procesul de elaborare, implementare și evaluare a politicilor și proiectelor locale, prin organizarea de consultări publice, implicarea în structuri consultative locale și promovarea dialogului constant dintre autoritățile publice locale și cetățenii originari din Costești aflați peste hotare;
- susținerea implicării economice a diasporei și a cetățenilor reveniți, prin facilitarea accesului la informații privind oportunitățile de investiții locale, promovarea programelor naționale de sprijin pentru antreprenoriatul migranților și încurajarea cofinanțării proiectelor comunitare de interes public;
- facilitarea reintegrării sociale și economice a persoanelor revenite din diaspora, prin orientare instituțională, informare privind serviciile publice locale și colaborare cu instituțiile relevante în vederea sprijinirii integrării pe piața muncii și în viața comunitară;
- valorificarea transferului de cunoștințe, competențe și expertiză din partea diasporei, prin implicarea specialiștilor originari din Costești în activități de mentorat, instruire, consultanță și voluntariat profesional, în domenii-cheie pentru dezvoltarea locală;
- promovarea cooperării dintre administrația publică locală, instituțiile publice, mediul de afaceri și organizațiile societății civile, în vederea creării unor mecanisme sustenabile de implicare a diasporei în dezvoltarea comunității locale.

Poziționare geografică

Latitudine: **46.8677°**

Longitudine: **28.7686°**

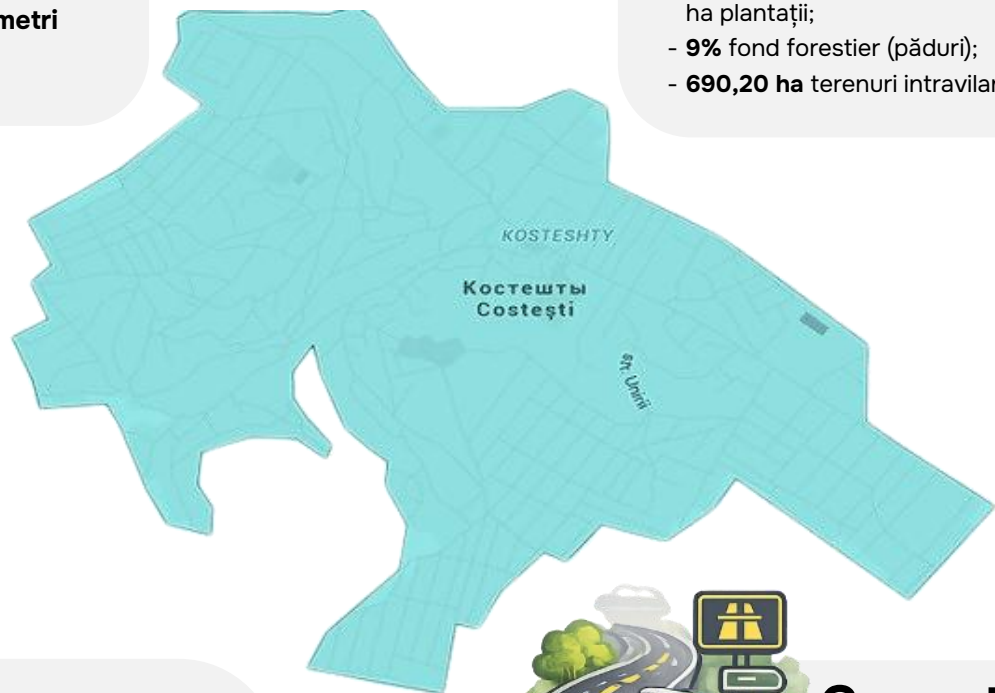
Altitudine medie de **49 metri**
față de nivelul mării.

Suprafața teritorială

Suprafața totală: **6.913,08 ha**

- **61%** sunt terenuri agricole (2808,33 ha) teren arabil și 1002,8 ha plantații;
- **9%** fond forestier (păduri);
- **690,20 ha** terenuri intravilan.

Poziționare strategică

- **7 km până la or. Ialoveni** - centrul administrativ al raionului
- **23 km până la or. Hâncești** - un nod regional important;
- **18 km imediată apropiere de mun. Chișinău** principal centrul administrativ, economic și social al țării

Conectivitate rutieră

- **Drumul național R6 (Costești - Ialoveni - Chișinău)** - coloana vertebrală a infrastructurii locale.
- **Drumul național M3 (Chișinău, Cimișlia, Comrat, Giurgiulești)** - unul din cele mai importante drumuri naționale
- **Drumul european E584** - conexiunea indirectă, strategică, prin intermediul s. Pojăreni care traversează or. Hâncești

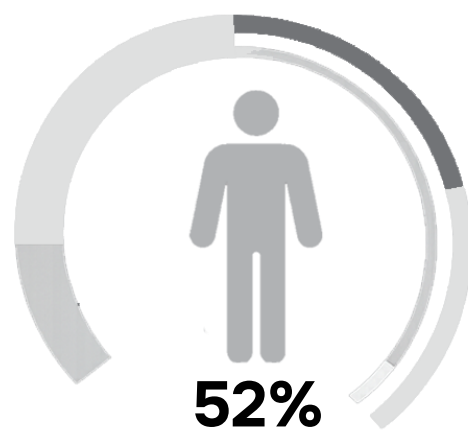
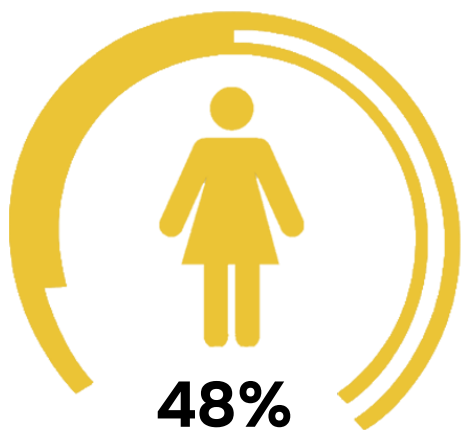
DATE DEMOGRAFICE ȘI SOCIALE

10.200 locuitori
8.427 cu domiciliul stabil

4.200 de gospodării

4 din 10 familii – familii cu copii minori

250+ persoane

Revenite din diasporă în ultimii 3 ani

Tineri (<35 ani)

33%

Adulți (35-59 ani)

42%

Vârstnici (60+)

25%

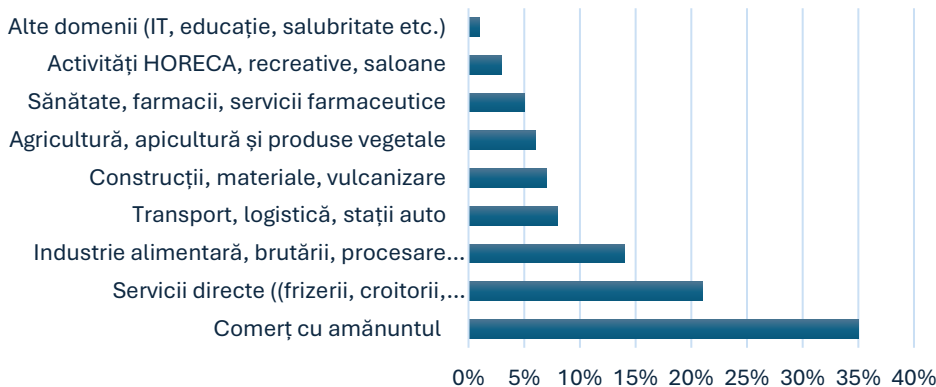

~90
AGENȚI ECONOMIC ACTIVI

65% | 33%
2% - Societăți pe Acțiuni

Domenii de activitate a întreprinderilor din s. Costești

Parc industrial
Antrepozit vamal
Potențial economic
pentru localitate

ILUMINAT PUBLIC

- ~ 2000 – piloni electrici
- 100% – localitate racordată

- ✓ Iluminat public pe majoritatea arterelor
- ✓ Prioritate: modernizare cu LED-uri și sisteme inteligente

ALIMENTARE CU APĂ

- ~ 4.200 – gospodării conectate
- 100% – localitate racordată

- ✓ Rețea instalată
- ✓ Prioritate: dezvoltarea sistemului de alimentare cu apă

GAZE NATURALE

- ~ 3000 – gospodării conectate
- **% – localitate racordată

- ✓ Iluminat public pe majoritatea arterelor
- ✓ Prioritate: modernizare cu LED-uri și sisteme inteligente

CANALIZARE

Majoritatea gospodăriilor utilizează **sisteme individuale;**

- ✓ Instituțiile publice sunt dotate cu **sisteme locale / soluții provizorii**
- ✓ **Lipsa unui sistem centralizat funcțional** de canalizare la nivelul localității

DRUMURI & TRANSPORT PUBLIC

- ~ 72 km – rețea rutieră
- ~ 25 km – asfaltate
- ~ 30 km – betonat
- ~ 40 curse zilnice spre oras

TELECOMUNICAȚII

Acces la servicii telefonie mobilă și internet;
Internet de mare viteză;

01 EDUCAȚIE

- ~ **2.200** – elevi
- **2** licee
- **1** școala muzicală
- **5** grădinițe
- **1** Centru social de creație

02 ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI MEDICALĂ

- Centrul de Sănătate s. Costești
- **3** asistenți sociali

03 CULTURĂ

- Centrul Multifuncțional Socio-Cultural Costesti
- Biblioteca Costești
- Clubul Femeilor Active
- Clubul persoanelor în etate
- 4 colective artistice cu titlu “Model”
- Ansamblu de dansuri “Botnișoara”
- Muzeul localității în dezvoltare

04 TINERET ȘI SPORT

- ~ **3.000** – tineri cu vârstă între 14 și 35 de ani
- ~ **200** – elevi care frecventează activități sportive
- **1** Școală Sportivă activă
- **Complex sportiv Costești** – stadion modern cu capacitate de până la 1500 de locuri
- **Consiliul Local al Tinerilor** funcționabil
- Școală de Șah și dame

- CAPACITATEA INSTITUȚIONALĂ

Capacitatea instituțională a administrației publice reprezintă unul dintre pilonii centrali ai dezvoltării locale în contextul reformei administrației publice. În pofida dimensiunii sale administrative specifice unui UAT de nivelul I, APL Costești a demonstrat o **capacitate satisfăcătoare** de planificare, absorbție a finanțărilor și implementarea proiectelor de investiții publice, depășind nivelul mediu de performanță al administrațiilor publice locale de nivelul I din Republica Moldova.

Primăria satului Costești dispune de o structură instituțională funcțională, construită în conformitate cu prevederile cadrului normativ național și adaptată specificului unui UAT de nivelul I. Aceasta asigură delimitarea clară între funcția deliberativă, exercitată de Consiliul sătesc, și funcția executivă, exercitată de primar și aparatul primarului, oferind un cadru instituțional stabil pentru luarea deciziilor și implementarea politicilor locale.

Structura actuală este una ierarhică și concentrată, cu primarul în poziția centrală de coordonare a activităților executive, asistat de viceprimari, secretarul consiliului sătesc și contabilul-șef. Aparatul administrativ este format din funcționari publici și personal contractual care acoperă domenii-cheie precum administrația publică generală, evidența și relația cu cetățenii, achizițiile publice, contabilitatea, urbanismul, gospodărirea comunală și întreținerea infrastructurii locale.

Majoritatea funcționarilor publici și specialiștilor îndeplinesc simultan atribuții din mai multe domenii, ceea ce permite flexibilitate operațională și continuitate instituțională, dar generează, în același timp, o suprasolicitare constantă a resurselor umane. Acest model organizațional a fost funcțional într-o etapă de dezvoltare moderată, însă devine tot mai dificil de susținut în contextul creșterii volumului de proiecte și a complexității procedurilor administrative.

Analiza organigramei evidențiază existența unor funcții-cheie insuficient acoperite sau vacante, în special în domenii strategice, precum: achiziții publice, managementul proiectelor, analiza economică, precum și altele.

Capacitatea ridicată de absorbție a fondurilor de investiții, demonstrată prin portofoliul extins de proiecte finanțate din surse naționale și externe, reprezintă un indicator clar al maturității instituționale a APL Costești, dar, în același timp, generează o nevoie suplimentară de resurse umane calificate. Fiecare proiect presupune un lanț complex de activități administrative, care include elaborarea documentației tehnice, organizarea și derularea procedurilor de achiziții publice, gestionarea contractelor, monitorizarea tehnică și financiară, raportarea către finanțatori și asigurarea

conformității cu cadrul legal aplicabil. În lipsa unei consolidări corespunzătoare a echipei administrative, această capacitate de absorbție riscă să fie limitată de constrângeri interne, în pofida oportunităților de finanțare disponibile.

În urma procesului de amalgamare voluntară/normativă și a extinderii responsabilităților instituționale, APL Costești va activa într-un context mult mai complex. Amalgamarea voluntară sau normativă ar genera nu doar creșterea volumului de servicii și a populației deservite, ci și multiplicarea sarcinilor de coordonare, raportare, evidență și planificare, ceea ce ar pune presiune directă pe structura organizațională existentă.

Profesionalizarea resurselor umane din cadrul APL Costești a reprezentat în permanență un obiectiv prioritar, însă, în contextul descris mai sus, acest obiectiv capătă amploare și devine unui strategic. În ultimii ani, activitatea administrației s-a orientat tot mai mult spre atragerea și gestionarea proiectelor investiționale, ceea ce presupune necesitatea de competențe avansate și specializate: în achiziții publice, management de proiect, planificare bugetară, management financiar contabil, administrarea și evidența patrimonială, monitorizare și raportare. În prezent, există o discrepanță între nivelul real al cerințelor și capacitatea de acoperire a acestora cu personal suficient și calificat, iar această insuficiență se resimte în special în domeniile tehnice și economico-financiare, unde standardele de conformitate sunt ridicate, iar riscurile administrative sunt semnificative.

În același timp, instituirea unui control intern managerial mai profund și mai bine definit devine o necesitate obiectivă. Creșterea volumului de operațiuni financiare, a numărului de contracte și a proiectelor aflate în derulare impune consolidarea mecanismelor de planificare, control al riscurilor, delimitare clară a responsabilităților și monitorizare sistematică a conformității. Implementarea recomandărilor Curții de Conturi trebuie integrată într-un cadru funcțional de control intern managerial, care să permită nu doar remediarea deficiențelor constatate, ci și prevenirea apariției unor riscuri administrative viitoare.

Totodată, necesitatea digitalizării activității administrației publice locale devine o condiție esențială pentru eficientizarea proceselor interne și pentru susținerea capacității administrative. Implementarea unor instrumente de e-management, precum gestionarea electronică a documentelor, fluxuri interne digitale de avizare, registre electronice și sisteme informatizate de raportare, ar contribui semnificativ la reducerea sarcinilor administrative repetitive și la creșterea transparenței și trasabilității decizionale. Digitalizarea trebuie însă corelată cu clarificarea proceselor interne și cu dezvoltarea competențelor digitale ale personalului, pentru a asigura o funcționare coerentă și sustenabilă a administrației.

La nivel de planificare strategică și operațională, APL Costești dispune de documente de bază și de experiență practică în elaborarea proiectelor, însă procesul de planificare rămâne preponderent

reactiv, fiind influențat de oportunitățile de finanțare apărute pe termen scurt și de constrângerile administrative existente. Lipsa unor instrumente interne consolidate de planificare multianuală, corelate clar cu bugetul local, capacitatea administrativă și prioritățile strategice, limitează predictibilitatea intervențiilor și îngreunează alocarea eficientă a resurselor umane și financiare. Această situație indică necesitatea consolidării funcției de planificare ca proces instituțional distinct, nu doar ca răspuns punctual la apeluri de finanțare.

În ceea ce privește execuția proiectelor și monitorizarea implementării, APL Costești demonstrează o capacitate ridicată de absorbție a fondurilor și de finalizare a investițiilor, fapt confirmat de volumul proiectelor implementate și de diversitatea surselor de finanțare accesate. Totuși, activitățile de monitorizare, evaluare și raportare sunt realizate în mare parte concomitent cu execuția propriu-zisă, fără existența unui sistem formalizat de urmărire a progresului, a indicatorilor de performanță și a impactului investițiilor asupra comunității. Această abordare, deși funcțională în contextul resurselor limitate, reduce capacitatea administrației de a învăța din experiențele anterioare, de a corecta din timp eventualele disfuncționalități și de a fundamenta deciziile viitoare pe date structurate și analiză sistematică.

În final, actualizarea responsabilităților personalului și a fișelor de post, în raport cu nivelul real de activitate al administrației, reprezintă un demers indispensabil pentru asigurarea sustenabilității instituționale. Corelarea atribuțiilor cu obiectivele strategice, consolidarea planificării multianuale, îmbunătățirea monitorizării execuției proiectelor și dezvoltarea transparenței proactive, inclusiv prin actualizarea periodică a informațiilor publice pe website-ul instituției, sunt elemente esențiale pentru modernizarea administrației publice locale și pentru menținerea încrederii cetățenilor și a partenerilor instituționali.

- CAPACITATEA FINANCIAR-BUGETARĂ

Capacitatea financiar-bugetară a APL Costești la rând cu capacitatea instituțională poate fi caracterizată printr-un nivel satisfăcător. Stabilitatea bugetară, diversificarea surselor de venit și o capacitate de gestionare a unor volume semnificative de resurse financiare, inclusiv fonduri investiționale externe, demonstrează acest fapt. Însă, din perspectiva practică, acea stabilitate sau liniște vine din faptul că, pe baza acestor cifre, Costești are deja trei lucruri rare pentru o localitate rurală: stabilitate bugetară, capacitate de a rula sume mari și un portofoliu investițional active.

Iar, acea furtună, se va vedea în următoarea etapă, când va crește masiv investiția, cofinanțarea, responsabilitatea, managementul achizițiilor publice, monitorizarea tehnică, raportarea către finanțatori, auditul, controlul intern managerial, plus presiunea pe transparență (publicare pe site, registre, date deschise, consultări). Cu alte cuvinte, Costești nu intră într-o criză pentru că nu are bani,

ci pentru că riscă să intre într-un blocaj de capacitate când același aparat administrativ care astăzi reușește „la limită” poate deveni insuficient când volumul de proiecte se dublează sau când apare amalgamarea (volum nou de servicii, populație deservită mai mare, patrimoniu și rețele mai multe, obligații de planificare și raportare extinse).

În anul 2025, bugetul local al satului Costești a fost utilizat nu doar pentru acoperirea cheltuielilor curente de funcționare, ci și ca instrument activ de cofinanțare a investițiilor publice. Contribuțiile financiare ale APL la proiectele de infrastructură, educație, cultură, sănătate și mediu au variat, în funcție de program, între **5% și 30% din valoarea totală a proiectelor**, ceea ce demonstrează o capacitate reală de mobilizare a resurselor proprii. Valoarea cumulativă a proiectelor investiționale implementate, aflate în derulare sau în faza de pregătire în perioada analizată depășește **100 milioane lei MDL**, dintre care o parte semnificativă provin din surse externe nerambursabile, precum ar fi:

- i) *Fondul Național de Dezvoltare Regională și Locală (FNDRL);*
- ii) *Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA);*
- iii) *programe guvernamentale (Satul European, Satul European Express, Europa este aproape);*
- iv) *Oficiul Național de Implementare a Proiectelor în domeniul Mediului (ONIPM);*
- v) *fonduri externe (DRRM, Guvernul României, programe de cooperare internațională).*

Doar în sectorul infrastructurii rutiere și edilitare, în anul 2025, APL Costești a gestionat proiecte în valoare de peste **14 milioane lei MDL**, din care aproximativ **3-4 milioane MDL** au reprezentat contribuții proprii din bugetul local. Proiectele de apă, în special apeductul magistral Pojăreni–Costești și lucrările de reabilitare a canalului din centrul satului, însumează investiții de peste **65 milioane MDL**, cu un efort bugetar local constant și planificat. În domeniile educației, culturii, tineretului și sportului, investițiile realizate sau contractate în ultimii ani depășesc **25 milioane MDL**, bugetul local asigurând atât cofinanțarea proiectelor mari, cât și finanțarea integrală a etapelor de proiectare, dotare sau intervenții punctuale.

Structura cheltuielilor bugetare evidențiază o presiune tot mai mare asupra cheltuielilor în condițiile în care capacitatea de generare a veniturilor proprii rămâne limitată, situație specifică pentru APL de nivelul I. Dependența de transferurile cu destinație specială și de fondurile externe impune un nivel ridicat de disciplină financiară, planificare multianuală și capacitate tehnică de implementare.

Un element critic identificat este faptul că **volumul investițiilor gestionate depășește capacitatea actuală de suport administrativ și financiar**. Deși APL Costești demonstrează o capacitate bună de atragere a resurselor, lipsa unor funcții specializate dedicate (economist, manager de proiect, specialist în achiziții publice, expert financiar) generează riscuri operaționale legate de suprasolicitarea

personalului existent, întârzieri în raportare și limitarea capacității de planificare strategică pe termen mediu și lung.

Un alt indicator relevant al capacității financiar-administrative a APL Costești îl constituie **ponderea cheltuielilor administrative în totalul cheltuielilor bugetare**, corelată cu structura veniturilor proprii și a transferurilor bugetare. Conform datelor de execuție bugetară pentru anul 2024, satul Costești a înregistrat **cheltuieli totale în valoare de 67.070,0 mii MDL**, din care **cheltuielile administrative au constituit 8.295,9 mii MDL**, ceea ce reprezintă **12,4% din totalul cheltuielilor**. Acest nivel este **sub pragul de 50%** stabilit ca indicator de referință pentru evaluarea capacității administrative, fapt ce plasează APL Costești în categoria **UAT-urilor cu capacitate administrativă adecvată**.

Prin comparație cu alte UAT-uri din raionul Ialoveni, Costești se evidențiază printr-un **volum absolut al cheltuielilor și al veniturilor semnificativ mai mare**, ceea ce confirmă rolul său de pol de dezvoltare locală și capacitatea de a gestiona proiecte complexe. Totodată, acest nivel de activitate bugetară generează o **suprasolicitare a aparatului administrativ existent**, întrucât ponderea relativ redusă a cheltuielilor administrative nu reflectă lipsa de activitate, ci mai degrabă **subdimensionarea resurselor umane raportat la volumul real de muncă**.

Analiza comparativă demonstrează că **APL Costești funcționează deja, din punct de vedere financiar și operațional, la un nivel apropiat de cel urban**, fără a beneficia de structuri administrative echivalente, specialiști profesionalizați pe domenii-cheie, un control intern managerial suficient de implementat.

Totodată, un exemplu relevant în acest sens îl constituie **emisiunea de obligațiuni municipale realizată de Primăria Costești în anul 2025**, care s-a încheiat cu succes, atrăgând **4,5 milioane lei investiții pentru dezvoltarea locală**. Oferta publică, derulată în perioada **22 septembrie – 6 octombrie 2025**, a fost subscrisă integral, fiind achiziționate toate cele **45.000 de obligațiuni** de către **19 investitori**, dintre care **18 persoane fizice și o persoană juridică**. Rezultatele emisiunii au fost confirmate oficial prin aprobarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare, care a autorizat înregistrarea acestora în Registrul emitenților de valori mobiliare.

Fondurile mobilizate prin această emisiune de obligațiuni sunt destinate **finalizării stației de epurare și punerii în funcțiune a sistemului de canalizare**, un proiect major de infrastructură, cu impact direct asupra protecției mediului, sănătății publice și calității vieții locuitorilor. Utilizarea unui astfel de mecanism financiar demonstrează capacitatea APL Costești de a planifica pe termen mediu și lung, de a gestiona riscuri financiare și de a respecta cerințele stricte de transparență, raportare și conformitate impuse de piața de capital.

În acest context, consolidarea capacității financiare a APL Costești nu mai ține exclusiv de creșterea volumului de resurse, ci devine dependentă de **profesionalizarea funcțiilor economico-financiare, întărirea mecanismelor de control intern, planificare bugetară multianuală și management al datoriei publice locale**, astfel încât utilizarea instrumentelor moderne de finanțare să rămână sustenabilă și replicabilă pe termen lung.

- **TRANSPARENȚĂ, PARTICIPARE ȘI GUVERNARE DESCHISĂ.**

Administrația publică locală a înregistrat progrese constante în domeniul transparenței decizionale, al participării publice și al promovării principiilor de guvernare deschisă, acestea fiind asumate ca elemente esențiale ale bunei guvernări locale. Practicile instituționale existente demonstrează o orientare clară spre deschiderea procesului decizional și informarea cetățenilor cu privire la activitatea administrației publice locale.

La nivel operațional, APL Costești asigură publicarea deciziilor Consiliului sătesc, a dispozițiilor Primarului, a informațiilor bugetare și a anunțurilor de interes public, respectând cerințele legale privind accesul la informația de interes public și transparența procesului decizional. Bugetul local, rapoartele de executare bugetară, proiectele de decizii și materialele aferente ședințelor Consiliului sunt făcute publice, iar cetățenii au posibilitatea de a se informa și de a participa la dezbateri în cadrul ședințelor publice.

Participarea publică este susținută inclusiv prin implicarea activă a structurilor consultative locale și a grupurilor comunitare, în special în domeniile educației, culturii, tineretului și sportului. Un exemplu relevant îl constituie **Consiliul Local al Tinerilor din Costești**, care funcționează ca o platformă reală de dialog între tineri și autoritățile publice locale, contribuind la formularea inițiativelor și la implicarea directă a tinerilor în viața comunității. De asemenea, în procesul de elaborare și implementare a proiectelor de investiții, administrația locală a utilizat mecanisme de consultare publică și comunicare directă cu cetățenii, inclusiv în cadrul proiectelor majore de infrastructură.

Cu toate acestea, analiza situației curente evidențiază necesitatea consolidării și sistematizării mecanismelor de guvernare deschisă. Website-ul instituțional necesită actualizare periodică și structurarea mai clară a informațiilor publice, astfel încât documentele, datele bugetare, rapoartele de activitate și informațiile despre proiecte să fie mai ușor accesibile și inteligibile pentru cetățeni. Totodată, este necesară dezvoltarea unor instrumente digitale de participare publică, care să permită consultarea online, colectarea feedback-ului și comunicarea bidirecțională într-un mod mai eficient și constant.

În contextul extinderii atribuțiilor administrației publice locale, al volumului crescut de proiecte și al perspectivelor de amalgamare, transparența și guvernarea deschisă nu mai pot fi tratate exclusiv ca obligații legale, ci trebuie consolidate ca **funcții instituționale permanente**, susținute de proceduri

clare, responsabilități definite și competențe profesionale dedicate. Dezvoltarea acestor mecanisme reprezintă o condiție esențială pentru menținerea încrederii publice, creșterea legitimității deciziilor și asigurarea unei guvernări locale moderne, responsabile și orientate spre cetățean.

- **CAPACITATEA ADMINISTRATIVĂ DE AMALGAMARE VOLUNTARĂ SAU NORMATIVĂ
(SCENARII POSIBILE)**

APL Costești dispune de o capacitate administrativă reală și demonstrată pentru a prelua rolul de centru administrativ în cadrul unui proces de amalgamare voluntară sau normativă, capacitate confirmată atât prin indicatori obiectivi, cât și prin experiența practică acumulată în ultimii ani.

Dimensiunea instituțională, volumul de activitate gestionat, nivelul de profesionalizare al personalului și capacitatea de absorbție a fondurilor externe plasează Costești într-o poziție net superioară față de majoritatea localităților eligibile pentru amalgamare din aria sa funcțională.

Din punct de vedere al **capacității administrative măsurabile**, Costești înregistrează cea mai mare populație dintre localitățile analizate (8.427 locuitori), precum și cea mai ridicată capacitate fiscală pe locuitor (**1.205,6 lei/locuitor**), depășind semnificativ localități precum Pojăreni, Hansca, Zîmbreni sau Molești. Acest indicator, corelat cu scorul administrativ obținut în cadrul evaluărilor de amalgamare, justifică desemnarea UAT Costești ca **potențial centru administrativ al UAT amalgamate**, conform metodologiei naționale aplicabile.

În contextul amalgamării, APL Costești demonstrează capacitatea de a gestiona **fluxuri financiare suplimentare semnificative**. Estimările privind transferurile din Fondul de amalgamare indică posibilitatea atragerii unor resurse cuprinse între **16,34 milioane lei** și **40,66 milioane lei**, în funcție de scenariul de amalgamare (număr de localități și populație totală). Gestionarea eficientă a unor asemenea volume financiare necesită o administrație cu structuri funcționale deja consolidate, ceea ce diferențiază Costești de alte UAT-uri din proximitate.

- **Scenarii privind amalgamarea a UAT Costești**

Scenariul nr. 1 – Amalgamarea funcțională minimă (scenariu conservator 12.000 locuitori: Costești, Pojăreni, Hansca, Buțeni)

În acest scenariu UAT Costești devine centru administrativ pentru un număr limitat de localități învecinate, cu populație redusă și capacitate administrativă scăzută (ex. Pojăreni, Hansca, Buteni sau alte sate cu sub 1.000–1.500 locuitori). Scopul principal al amalgamării este eficientizarea serviciilor administrative de bază și reducerea fragmentării instituționale, fără o extindere majoră a aparatului administrativ.

Din punct de vedere administrativ, acest scenariu este **ușor absorbabil** de structura existentă a APL Costești, cu ajustări minime la nivel de organigramă. Sarcinile suplimentare ar putea fi preluate prin redistribuirea responsabilităților existente și prin consolidarea unor funcții transversale

(secretariat, evidență contabilă, achiziții publice). Totuși, chiar și în acest scenariu, apare necesitatea introducerii unor funcții dedicate de coordonare a serviciilor la nivel teritorial extins.

Capacitatea administrativă a Costeștiului este suficientă pentru a gestiona acest scenariu pe termen scurt, însă impactul asupra dezvoltării strategice este relativ limitat. Amalgamarea ar genera beneficii administrative și financiare moderate, fără a crea o masă critică suficientă pentru atragerea unor investiții majore sau pentru dezvoltarea unor servicii publice avansate.

Scenariu II. Amalgamare administrativă consolidată (scenariu optim 13.984 locuitori – Costești, Pojăreni, Hansca, Zîmbreni, Molești)

Acest scenariu este unul optim pentru un UAT pol rural cu rol administrativ clar. În practică presupune că volumul de sarcini crește semnificativ: mai multe instituții gestionate, rețele de infrastructură mai extinse, mai multe contracte, achiziții și raportări, dar și **mai multă eligibilitate și capacitate de absorbție** pentru finanțări.

În acest scenariu, Costești poate funcționa ca centru administrativ eficient doar dacă face trecerea administrația bazată pe eficiență și performanță, având instituit un control intern managerial puternic, o planificare anuală coerentă, portofoliu de proiecte, capacități solide de monitorizare și digitalizare reală.

Totodată, devine inevitabilă consolidarea aparatului administrativ prin roluri specializate (măcar la nivel de funcții): achiziții publice, management de proiect, planificare/buget, raportare și transparență (web/registru acte). Acesta este și scenariul în care transferurile de amalgamare (inclusiv cele pentru infrastructură) pot fi absorbite cel mai eficient, fără risc de blocaj instituțional.

Scenariu III. Amalgamare extinsă (scenariu optim – Costești, Mileștii Mici, Zîmbreni, Horești, Molești, Pojăreni, Hansca.

Acest scenariu este unul maximal, unde UATamalgamat devine un actor administrativ comparabil cu un mic oraș din perspectiva complexității: mai mult patrimoniu public, mai multă infrastructură, mai multe servicii, mai multe instituții și o presiune mult mai mare pe buget, personal și control intern.

În acest scenariu, organigrama actuală devine insuficientă structural: nu mai este vorba de cumulare de funcții, ci de **a schimba modelul de guvernare** (compartimente clare, responsabilități actualizate, proces de planificare bugetară și investițională, unitate de implementare proiecte, funcție de achiziții separată, funcție de control intern managerial, digitalizare și arhivare electronică). Având un potențial real de investiții și dezvoltare mult mai mare (inclusiv proiecte mari de utilități, mobilitate, infrastructură socială).

Evaluarea ex-post a Strategiei 2019-2025

Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești pentru perioada 2019-2025 a constituit principalul document de planificare strategică locală, vând rolul de a orienta dezvoltarea comunității într-un mod coerent, participativ și corelat cu prioritățile naționale și internaționale. Strategia a fost structurată pe **șase obiective strategice**, transpuse într-un set de 121 de acțiuni, care au vizat domenii prioritare, respectiv infrastructura publică, economia locală, serviciile sociale, cultura, protecția mediului și guvernarea participativă.

Până în decembrie 2025, din totalul acțiunilor planificate:

- 68 de acțiuni (56%) au fost realizate integral;
- 31 de acțiuni (26%) au fost realizate parțial;
- 22 de acțiuni (18%) nu au fost inițiate.

Rata cumulativă de realizare a Strategiei de dezvoltare socio-economică a satului Costești pentru perioada 2019-2025 este de **69%** (acțiuni realizate și parțial). Astfel, rezultatele obținute în cadrul evaluării ex-post indică o capacitate reală a APL Costești de a transforma planificarea strategică în rezultate scontate, cu existența unor constrângeri care au limitat realizarea integrală a tuturor obiectivelor.

Așadar, analiza relevă un progres divers între domenii, însă per ansamblu în raport cu resursele disponibile și statutul administrativ al localității, APL Costești s-a descurcat cu obiectivele propuse, ceea ce confirmă capacitatea APL Costești de a implementa proiecte complexe, în special în infrastructură. **Principalele rezultate includ:**

1. **Infrastructură publică și utilități** – acest domeniu a înregistrat cele mai bune performanțe atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ. Din cele **29 de acțiuni planificate, 21 au fost realizate integral și 5 parțial**, rezultând o **rată de realizare de 90%**. Printre obiective realizate/nerealizate se numără: i) modernizare a **peste 11 km de drumuri comunale** (asfalt, pietriș, drenaj); ii) extinderea iluminatului public cu **270 corpuri LED în 18 sectoare**; iii) amenajarea a **6 stații moderne de așteptare și 3 mini-parcuri**; iv) lipsa realizării obiectivului aferent rețelelor de canalizare; v) lipsa intervențiilor în domeniul extinderii rețelelor de gaze.
2. **Dezvoltarea economică locală și antreprenoriat** – acest domeniu a fost cel mai vulnerabil **din punct de vedere al implementării**. Din **16 acțiuni prevăzute, doar 5 au fost realizate integral și 4 parțial**, ceea ce corespunde unei **rate de realizare de 56%**. Printre obiective realizate/nerealizate se numără: i) creșterea cu **14% a numărului de IMM-uri** în perioada 2020–2024; ii) incubatorul de afaceri nu a fost creat; iii) ipsește infrastructura de sprijin pentru

producătorii locali; iv) proiectele de parteneriat public-privat (PPP) nu au fost materializate; v) nu a fost dezvoltat un sistem local de date economice sau clustere funcționale.

3. **Educație, sănătate, protecție socială** – acest domeniu a eprezentat o **prioritate implicită pentru comunitate**, beneficiind de investiții consistente. Din **22 de acțiuni planificate, 12 au fost realizate integral și 6 parțial**, rezultând o **rată de realizare de 81%**. Obiectivele au fost realizate în mare parte în perioada 2023-2025. Printre obiective realizate/nerealizate se numără: i) renovarea a **3 grădinițe** cu accent pe eficiență energetică; ii) dotarea Centrului de Sănătate cu **12 echipamente moderne**, determinând o creștere de **23% a adresabilității**; iii) crearea unui serviciu local de asistență la domiciliu pentru **45 de persoane vârstnice**; iv) organizarea anuală a taberelor educative și a programelor de formare non-formală.
4. **Cultură, tineret și agreement** – acest domeniu a fost valorificat parțial. Din **18 acțiuni, 10 au fost implementate integral și 4 parțial (78% rată de realizare)**. Printre obiective realizate/nerealizate se numără: i) digitalizarea și modernizarea bibliotecii publice; ii) creșterea cu **60% a numărului de elevi** la Școala de Muzică; iii) finalizarea stadionului și organizarea a **peste 25 de activități sportive anual**.
5. **Protecția mediului** – acest domeniu a înregistrat performanțe moderate, cu 9 acțiuni realizate integral și 5 parțial din totalul de 20 (70% rată de realizare). Printre obiective realizate/nerealizate se numără: i) crearea serviciului local de salubritate și creșterea gradului de colectare a deșeurilor de la **42% la 87%**; ii) plantarea a **peste 11.000 de arbori** și reabilitarea a **2 hectare de perdele forestiere**.
6. **Governanță locală și participare civică** – acest domeniu este unul dintre cele mai performant cu **11 acțiuni realizate integral și 3 parțial din 16 (88% rată de realizare)**. Printre obiective realizate/nerealizate se numără: i) organizarea a **47 de ședințe publice și forumuri comunitare**; ii) publicarea online a **98% dintre deciziile și bugetele APL**; iii) consolidarea culturii dialogului și a transparenței instituționale. Iv) lipsa unei platforme digitale de monitorizare participativă; v) absența unei echipe interne dedicate managementului strategic și atragerii de fonduri.

Reieșind din cele expuse în evaluarea ex-post a Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești pentru perioada 2019-2025, se evidențiază o problemă centrală precum ar fi: **„Capacitatea instituțională, economică și managerială a APL nu este pe deplin adaptată ritmului accelerat de dezvoltare, volumului investițiilor și complexității responsabilităților actuale și viitoare ale localității.”**

Această problemă centrală generează o serie de blocaje sistemice și riscuri, care, dacă nu sunt abordate strategic, pot limita sustenabilitatea dezvoltării locale.

1. **Capacitate limitată de planificare strategică și anticipare** - APL Costești demonstrează o bună capacitate de implementare și execuție, **planificarea strategică rămâne preponderent reactivă**, orientată pe oportunități de finanțare punctuale, mai puțin pe o viziune integrată pe termen lung. Elementar lipsește: i) instrumente funcționale de precizie, prognozare și analiza a impactului, ii) corelarea sistemică între strategii, buget, planuri anuale, iii) indicatori SMART și mecanisme clare de monitorizare și evaluare a SNDE.
2. **Insuficienta profesionalizare pe domenii-cheie** - În contextul volumului mare de proiecte și fonduri gestionate, se constată **nevoia acută de profesionalizare pe domenii critice**, precum: achiziții publice, management de proiect, planificare strategică, analiză economică și bugetară, control intern managerial.
3. **Vulnerabilități structurale în dezvoltarea economică locală** - dezvoltarea economică a rămas în mare parte dependentă de inițiative individuale și de sprijin punctual, fără o infrastructură economică de suport bine definită. Absența unor mecanisme precum incubatoare de afaceri, clustere funcționale sau parteneriate public-private active limitează capacitatea de a genera valoare adăugată locală și de a crea locuri de muncă sustenabile.
4. **Nivel insuficient de digitalizare a proceselor administrative** - procesele administrative și delimitarea sarcinilor sunt încă preponderent la nivel minim, ceea ce crește volumul de muncă administrativă, reduce eficiența și transparența operațională și limitează accesul cetățenilor la informații și servicii în timp real.
5. **Presiunea viitoare a proceselor de amalgamare administrative** - perspectiva amalgamării voluntare sau normative va genera o **extindere semnificativă a teritoriului administrat, a populației deservite și a serviciilor publice furnizate**, fără ca structura actuală să fie pregătită instituțional pentru această tranziție.
6. **Infrastructură publică și utilități** - deși domeniul infrastructurii publice a înregistrat cele mai bune performanțe cantitative și calitative, cu o rată de realizare de aproximativ 90%, persistă **probleme structurale în dezvoltarea utilităților tehnico-edilitare de bază**. Lipsa realizării obiectivelor aferente **extinderii rețelor de apă, punerea în funcțiune a rețelelor de canalizare și gaze naturale** indică dificultăți majore în atragerea investițiilor de mare amploare, care depășesc capacitatea financiară locală.
7. Educație, cultură, tineret, sport, sănătate și protecție socială - Deși acest domeniu a beneficiat de investiții consistente și a înregistrat o rată ridicată de realizare (81%), implementarea acțiunilor a fost **concentrată preponderent în ultimii ani ai perioadei strategice**, ceea ce evidențiază o problemă de percepere și prioritizare a activității. În plus,

serviciile dezvoltate (asistență la domiciliu, dotări medicale, renovări) necesită consolidare instituțională și mecanisme de sustenabilitate financiară pentru a asigura continuitatea și extinderea lor în raport cu tendințele demografice, în special îmbătrânirea populației.

8. **Protecția mediului** - Domeniul protecției mediului a înregistrat performanțe moderate, cu accent pe intervenții punctuale, dar fără o abordare integrată. E plauzibil faptul că se va implementa proiectul aferent colectării selective a deșeurilor, dar acesta trebuie continuat. Chiar și crearea serviciului de salubritate și extinderea colectării deșeurilor reprezintă progrese importante, însă **lipsa proiectelor de economie circulară, gestionare a deșeurilor biodegradabile și promovare a energiei regenerabile** indică un deficit de planificare strategică în domeniul mediului. Această situație limitează capacitatea localității de a răspunde provocărilor climatice și de a accesa finanțări dedicate tranziției verzi.
9. **Guvernanță locală și participare civică** – chiar dacă a constituit unul dintre domeniile cele mai performante ale strategiei precedente, cu o rată de realizare de 88%. Cu toate acestea, **lipsa unei platforme digitale de monitorizare participativă și absența unei echipe interne dedicate managementului strategic și atragerii de fonduri** au redus eficiența procesului de planificare și monitorizare. Deși transparența decizională este bine consolidată, mecanismele de implicare activă a cetățenilor în urmărirea implementării strategiilor rămân limitate.

În ansamblu, evaluarea ex-post evidențiază faptul că principalele probleme ale dezvoltării locale în perioada 2019–2025 nu au fost legate de lipsa inițiativelor sau a capacității de execuție, ci de **insuficienta abordare strategică integrată, deficitul de profesionalizare pe domenii-cheie și lipsa mecanismelor de sustenabilitate și monitorizare**. Aceste probleme justifică necesitatea unei recalibrări profunde a Strategiei de Dezvoltare Socio-Economică pentru perioada 2026–2031, cu accent pe consolidarea capacității instituționale, stimularea economiei locale și integrarea principiilor de dezvoltare durabilă.

ANALIZA SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Poziționare strategică – proximitatea față de Chișinău, Ialoveni asigură acces rapid la piețe, servicii, infrastructură și forță de muncă; • Demografie pozitivă și forță de muncă locală - localitate mare (populație și gospodării numeroase), ceea ce justifică investiții și servicii publice mai dezvoltate decât media rurală. • Capacitate avansată de implementare a proiectelor - experiență practică în elaborare documentație, achiziții publice, contractare, raportare, relația cu finanțatorii; progres bun la infrastructură (ex. rata ridicată de realizare 2019–2025); • Performanță bună în infrastructură publică și servicii comunitare - investițiile realizate în drumuri, iluminat public, instituții educaționale și sociale au avut un impact direct asupra calității vieții și atractivității localității. • Guvernanță locală deschisă și transparentă - există practici funcționale de transparență decizională și consultare publică (publicarea documentelor, organizarea ședințelor publice, dialog comunitar constant). • Implicarea comunitară și diasporă activă 	<ul style="list-style-type: none"> • Deficit de personal specializat în aparatul primăriei - insuficiență de funcții-cheie în domenii critice: achiziții publice complexe, management de proiect, analiză economică, contabilitate avansată, monitorizare și evaluare. • Suprasolicitarea aparatului administrativ Volumul de activitate este comparabil cu cel al unor UAT-uri urbane, însă organigrama și resursele sunt calibrate după un model rural clasic. • Planificare strategică și M&E insuficient instituționalizate - lipsa indicatorilor SMART, a unui sistem standardizat de raportare anuală și a unor instrumente digitale de urmărire a proiectelor limitează controlul asupra implementării. • Dezvoltare economică locală slab structurată instituțional- lipsesc incubatorul de afaceri, serviciile dedicate antreprenorilor, bazele de date economice locale, clusterelor funcționale și proiectele PPP concretizate. • Utilități tehnico-edilitare incomplete Extinderea rețelelor de canalizare este insuficientă, iar proiectele majore sunt

<p>- Implicarea civică, inițiativele locale și colaborarea cu ONG-uri, parteneri externi și diaspora susțin coeziunea comunitară și capacitatea de mobilizare locală.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potențial investițional extern - existența unor inițiative economice majore (inclusiv parc industrial privat) creează premise pentru venituri indirecte, locuri de muncă și efecte de multiplicare economică la nivel local. • Profil economic mixt rural-urban - Combinația dintre agricultură funcțională și potențial de servicii, logistică și microproducție, susținută de conectivitatea bună, oferă flexibilitate economică localității. 	<p>dificil de finanțat; rețelele de gaze lipsesc sau nu sunt extinse acolo unde este relevant.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Digitalizare instituțională slabă - procese administrative încă preponderent manuale; website-ul și platformele informaționale necesită actualizare periodică; lipsă e-management integrat. • Control intern managerial insuficient consolidate - necesitate de proceduri clare, responsabilități actualizate, management al riscurilor și audit intern funcțional. • abordare punctuală a domeniului de mediu - deși există progrese la salubritate și plantări, lipsesc soluții sistemice privind colectarea selectivă, economia circulară, energia regenerabilă și gestionarea apelor pluviale. • Dependență relativ ridicată de finanțări externe pentru investiții - există riscul apariției unor perioade de stagnare investițională în cazul reducerii apelor sau modificării condițiilor de eligibilitate.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> • Acces la programe naționale și europene (2026–2031) - finanțări pentru infrastructură, eficiență energetică, apă și canalizare, digitalizare, guvernare, mediu și dezvoltare rurală. 	<ul style="list-style-type: none"> • Instabilitate economică și inflație - creșterea costurilor la lucrări, materiale și energie poate afecta bugetele proiectelor și termenele de implementare.

<ul style="list-style-type: none"> • Reformă administrativ-teritorială / amalgamare - posibilitatea creării unei administrații mai puternice, cu buget consolidat, servicii integrate și funcții specializate. • Cerere rezidențială și economică periurbană în creștere - migrația spre zona Chișinău extinde baza de contribuabili și cererea pentru servicii publice și investiții. • Valorificarea investițiilor private ca motor de dezvoltare - parcul industrial privat și dezvoltările logistice/rezidențiale pot genera locuri de muncă și activitate economică conexă. • Parteneriate cu universități și centre de expertiză - colaborări cu instituții precum UTM pentru agricultură, testări tehnice, consultanță, proiecte pilot și transfer de know-how. • Digitalizarea administrației publice locale - implementarea soluțiilor de e-primărie, registru digital de proiecte, GIS local și platforme participative. • Acces la finanțări verzi și climatice - proiecte de eficiență energetică, fotovoltaice pe clădiri publice, iluminat eficient și management modern al deșeurilor. • Cooperare intercomunitară și regional - dezvoltarea de servicii comune 	<ul style="list-style-type: none"> • Modificări legislative și ale regulilor de finanțare - creșterea cerințelor de cofinanțare și restrângerea eligibilității proiectelor. • Risc de blocaj instituțional din cauza deficitului de personal - extinderea portofoliului de proiecte fără întărirea echipei poate genera erori, întârzieri și neconformități. • Presiuni demografice pe termen mediu și lung - Îmbătrânirea populației, migrația externă și depopularea selectivă cresc presiunea asupra serviciilor sociale. • Riscuri climatice și de mediu - secetă, ploi torențiale, degradarea solului și inundații locale afectează infrastructura și agricultura. • Capacitate limitată de cofinanțare și întreținere - proiectele mari de infrastructură pot depăși posibilitățile bugetare ale APL pe termen mediu. • Dependență de investiții private ca motoare economice - amânarea sau reorientarea investițiilor private poate reduce impactul economic anticipat.
--	---

(salubritate, utilități, transport) și proiecte regionale integrate.	
--	--

• VIZIUNE

În perioada 2026-2031 satul Costești își propune să devină **un pol rural-urban modern** al raionului Ialoveni, **fiind o comunitate atractivă pentru trai, muncă și investiții**, conectată funcțional de centre administrative, economice, sociale, cu o infrastructură tehnico-edilitară completă, servicii publice de calitate și o economie locală diversificată. Dezvoltarea localității va fi orientată spre creștere durabilă, valorificarea poziției strategice și a inițiativelor investiționale, crearea locurilor de muncă și creșterea veniturilor proprii, concomitent cu reducerea disparităților sociale și îmbunătățirea calității vieții pentru toate grupurile de populație.

Satul Costești va consolida **o administrație publică profesionistă și suficient dimensionată pentru volumul real de activitate**, capabilă să absoarbă eficient fonduri investiționale, să planifice pe bază de date și să implementeze proiecte cu monitorizare riguroasă. **Digitalizarea proceselor administrative, controlul intern managerial și transparența decizională** vor deveni instrumente standard de guvernare, iar participarea cetățenilor va fi integrată constant în prioritizarea investițiilor și evaluarea rezultatelor. **În contextul reformei administrativ-teritoriale, Costești urmărește să fie pregătit pentru scenariul de amalgamare**, prin servicii consolidate, proceduri clare și capacitate instituțională adaptată noilor responsabilități.

• PRINCIPII

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a satului Costești pentru perioada 2026-2031 se fundamentează pe **un set de principii** care va governa procesul de planificare, implementare, monitorizare și evaluare a politicilor publice locale. Aceste principii reflectă contextul și dinamica de dezvoltare a satului Costești, precum și necesitatea consolidării capacității administrative într-un mediu social-politic mai complex. Totodată, ele sunt aliniate cu prioritățile naționale de dezvoltare, cu reformele în curs ale administrației publice locale și cu angajamentele Republicii Moldova în procesul de integrare europeană.

Principiile urmăresc asigurarea coerenței dintre politicile publice locale și documentele strategice naționale și regionale, promovarea bunei guvernante, a sustenabilității economice, sociale și de mediu, precum și creșterea eficienței utilizării resurselor publice, în conformitate cu standardele și bunele practici europene în domeniul planificării strategice, managementului financiar public și guvernantei deschise.

1. **Principiul dezvoltării durabile a UAT** – dezvoltarea s. Costești va fi orientată spre satisfacerea nevoilor actuale ale comunității fără a compromite capacitatea generațiilor viitoare. Investițiile vor urmări un echilibru între infrastructură, economie, protecția mediului și coeziune socială, evitând intervențiile fragmentare și prioritizând soluții cu impact pe termen lung, adaptate specificului și realităților sociale.
2. **Principiul eficienței și responsabilității în utilizarea resurselor publice** - resursele financiare, umane și materiale vor fi gestionate în mod prudent, transparent și orientat spre rezultate măsurabile. Planificarea bugetară va fi corelată cu prioritățile strategice, iar proiectele vor fi selectate în funcție de impactul socio-economic, capacitatea de implementare și sustenabilitatea ulterioară a investițiilor.
3. **Principiul profesionalizării administrației publice locale** - consolidarea capacității instituționale reprezintă o condiție esențială pentru realizarea viziunii de dezvoltare. Strategia promovează dezvoltarea competențelor profesionale ale personalului APL, adaptarea organigramei la volumul real de activitate, clarificarea responsabilităților și instituirea unor mecanisme moderne de management, control intern și evaluare a performanței.
4. **Principiul transparenței, responsabilității și guvernancei deschise** - APL Costești își asumă o guvernanță deschisă, caracterizată prin acces liber la informațiile de interes public, consultare reală a cetățenilor și asumarea responsabilității pentru deciziile adoptate. Transparența bugetară, publicarea documentelor și comunicarea pro-activă vor fi consolidate, inclusiv prin canale digitale moderne.
5. **Principiul participării civice și al parteneriatului** - dezvoltarea locală este un proces comun al administrației, cetățenilor (inclusiv din diasporă), mediului de afaceri și societății civile. Strategia promovează implicarea activă a comunității în identificarea problemelor, stabilirea priorităților și evaluarea rezultatelor, precum și dezvoltarea parteneriatelor public-private și a cooperării intercomunitare.
6. **Principiul adaptabilității și al rezilienței instituționale** - într-un context marcat de schimbări economice, demografice și climatice, APL Costești va acționa flexibil și anticipativ. Strategia este concepută ca un instrument dinamic, care poate fi ajustat în funcție de evoluțiile externe, de oportunitățile de finanțare și de eventualele reforme administrativ-teritoriale, inclusiv scenarii de amalgamare.

- **DIRECȚII STRATEGICE**

DIRECȚIA STRATEGICĂ NR. 1: CONSOLIDAREA CAPACITĂȚII ADMINISTRATIVE ȘI DIGITALIZAREA APL S. COSTEȘTI

Direcția strategică privind consolidarea capacității administrative și digitalizarea APL s. Costești este determinată de un set de factori obiectivi care arată că administrația locală a intrat într-o etapă de dezvoltare în care **modelul administrativ actual nu mai corespunde volumului și complexității reale de activitate**. Costești se află într-un proces accelerat de transformare teritorială și funcțională, iar APL trebuie să își adapteze **structura organizațională, competențele, procesele interne și instrumentele de lucru** pentru a gestiona coerent această tranziție, a menține calitatea serviciilor și a susține ritmul investițional.

1. Capacitatea reală a UAT Costești și presiunea asupra serviciilor publice

Costești a intrat într-o etapă în care volumul și complexitatea activității administrației locale depășesc modelul administrativ rural clasic. Presiunea asupra serviciilor publice locale nu mai este determinată doar de numărul solicitărilor, ci și de faptul că aceste solicitări sunt mai diverse, mai tehnice și mai sensibile la termene, conformitate și calitate. Mobilitatea zilnică a populației (deplasări pentru muncă, studii și acces la servicii) face ca interacțiunea cetățenilor cu administrația să fie mai frecventă, iar așteptările să fie mai mari în ceea ce privește rapiditatea, respectarea legislației, calitatea răspunsurilor și soluții determinate. În același timp, infrastructura educațională din Costești este utilizată și de copii din localități învecinate, ceea ce confirmă rolul localității și generează nevoi suplimentare de gestionare.

Astfel, cererea pentru servicii administrative, sociale și comunitare va fi în creștere, iar aceasta se suprapune cu presiuni sporite asupra infrastructurii și rețelelor tehnico-edilitare, asupra spațiilor publice și asupra mecanismelor de întreținere și gestionare. Totodată, se adaugă dinamica demografică și a gospodăriilor, precum și dezvoltarea economică și procesul de industrializare inițiat, care măresc interacțiunea dintre administrația locală și mediul de afaceri. În aceste condiții, capacitatea reală a UAT Costești nu mai poate fi susținută eficient prin practici administrative neuniforme sau prin procese fragmentate, ci necesită un control intern managerial mai eficient și instrumente moderne de lucru.

În același timp, Primăria s. Costești a demonstrat în ultimii ani o **capacitate reală de a mobiliza resurse financiare și de a gestiona proiecte de investiții**, ceea ce reprezintă un avantaj strategic important. Însă această performanță generează și un efect direct: crește continuu volumul activităților administrative asociate investițiilor – scrierea/implementarea proiectelor, achiziții publice, monitorizare, raportare și gestionarea post-investiție. Prin urmare, Costești intră într-o etapă în care succesul investițional trebuie dublat de o administrație mult mai profesionistă, capabilă să gestioneze simultan

proiecte mari de infrastructură, conformitate procedurală, control intern și comunicare instituțională credibilă.

2. Inițierea procesului de amalgamare voluntară/normativă 2026-2027

În contextul implementării Strategiei de reformă a administrației publice din Republica Moldova pentru anii 2023-2030 care încurajează amalgamarea voluntară, iar în lipsa unor rezultate suficiente prevede posibilitatea aplicării amalgamării normative. UAT Costești trebuie să trateze perioada 2026-2027 drept una de pregătire instituțională prioritară. Pentru APL Costești, această perspectivă nu reprezintă doar o modificare formală de organizare teritorială, ci un scenariu care poate genera o creștere semnificativă a responsabilităților și a volumului de activitate administrativă, cu impact direct asupra serviciilor publice, investițiilor și mecanismelor interne de management.

În termeni practici, amalgamarea înseamnă extinderea ariei de servicii publice și a populației deservite, multiplicarea volumului de evidențe și documente administrative, creșterea numărului de solicitări și diversificarea tipurilor de cereri, precum și necesitatea unui nivel mai înalt de coordonare instituțională. În același timp, crește complexitatea decizională privind planificarea și prioritizarea investițiilor, deoarece devine necesară o redistribuire proporțională și echitabilă a resurselor pentru dezvoltarea locală și infrastructura comună. Într-un astfel de context, obligațiile de raportare și conformitate tind să devină mai stricte, iar presiunea asupra transparenței și asupra calității deciziilor publice crește, inclusiv prin așteptări mai mari din partea cetățenilor.

Prin urmare, Costești își propune să își consolideze capacitatea administrativă și funcțională astfel încât să poată răspunde criteriilor de viabilitate și capabilitate instituțională cu o structură organizatorică funcțională, resurse umane suficiente pentru exercitarea competențelor, capacitate fiscală adecvată și management financiar robust. Totodată, amalgamarea este strâns legată de stimulentele financiare și de accesul diferențiat la programe de investiții, atât naționale, cât și externe.

În mod realist, în perioada 2026-2027 Costești trebuie să fie pregătit să valorifice aceste oportunități prin: portofoliu de proiecte, documentații tehnice pregătite, cofinanțări planificate și capacitate de raportare și conformitate. În același timp, dacă procesul de amalgamare avansează, Costești trebuie să gestioneze tranziția astfel încât investițiile să nu fie blocate și să existe continuitate în prestarea serviciilor publice. Aceasta implică o planificare pe două niveluri: menținerea funcționării serviciilor curente și, simultan, pregătirea extinderii serviciilor și infrastructurii pe întreg teritoriul noii structuri administrative, într-o logică etapizată.

Conform reformei, noile UAT-uri rezultate în urma amalgamării vor avea nevoie de o perioadă de consolidare a capacităților administrative (estimativ 2-4 ani), urmată de o perioadă mai lungă de dezvoltare și extindere a rețelelor și infrastructurii (estimativ 4-10 ani, în funcție de resursele disponibile local și național), pentru a acoperi întreg teritoriul cu gama completă de servicii publice locale. Această

etapizare este relevantă pentru Costești deoarece indică faptul că pregătirea instituțională nu este un exercițiu punctual, ci un proces continuu de întărire a funcțiilor și a instrumentelor administrative.

În același context, reforma prevede posibilitatea partajării sau delegării unor funcții suplimentare către administrațiile locale capabile, în funcție de criterii și decizii naționale. Astfel, Costești trebuie să fie pregătit, în timp, pentru preluarea sau extinderea unor atribuții precum: servicii de asistență socială primară, locuințe sociale și facilități pentru persoane social-vulnerabile, exercitarea atribuțiilor de autoritate tutelară locală, eliberarea actelor de stare civilă, anumite componente de menținere a ordinii publice administrative și alte activități prevăzute de legislație (inclusiv pregătirea cetățenilor și a teritoriului pentru cerințe de apărare și protecție civilă, în limitele cadrului legal).

APL trebuie să își consolideze capacitatea de exercitare a funcțiilor proprii, care rămân esențiale pentru calitatea vieții și dezvoltarea locală: planificare urbană și teritorială, administrarea spațiilor verzi, construcția și întreținerea străzilor și drumurilor locale, iluminat public, servicii tehnico-edilitare (în special alimentare cu apă și canalizare), gestionarea deșeurilor menajere, administrarea bunurilor din domeniul public și privat local, activități culturale, sportive și pentru tineret, dezvoltare economică locală (piețe, spații comerciale etc.), protejarea patrimoniului cultural, organizarea serviciilor locale de salvatori și pompieri (unde este cazul) și amenajarea și întreținerea cimitirelor.

Pentru a gestiona coerent această extindere de responsabilități, Strategia de dezvoltare socio-economică a satului Costești 2026-2031 tratează necesitatea funcțiilor publice și a competențelor specializate nu ca o simplă creștere de organigramă, ci ca „acoperire funcțională” obligatorie pentru un UAT capabil.

Reieșind din cele spuse mai sus, Costești își asumă ca, în perioada de pregătire 2026-2027, să asigure consolidarea și/sau instituirea funcțiilor-cheie care susțin managementul modern al unei administrații: conducere executivă (primar, viceprimar după caz), secretar al consiliului local, funcția financiar-contabilă (contabil-șef și/sau specialist percepere fiscală), funcții de planificare și monitorizare, investiții și achiziții publice, servicii publice comunale, regim funciar, urbanism/arhitectură (după caz), juridic și acte (inclusiv stare civilă, dacă se extind competențele), scriere și management de proiecte, precum și domenii sociale și comunitare (tineret și sport, protecția drepturilor copilului). În funcție de necesitățile specifice și de proiectele de dezvoltare, pot fi dezvoltate și funcții suplimentare precum mediator comunitar, turism local, management forestier sau protecția mediului, astfel încât administrația să își poată adapta capacitatea la responsabilități fără a crea rigidități.

3. Premisă de urbanizare și eficiență APL Costești

Costești are premise reale pentru tranziția către statut urban, inclusiv în perspectiva formării unei localități urbane de rang III. În raport cu indicatorii cantitativi și calitativi utilizați pentru definirea localităților urbane, precum și cu elementele specifice localităților urbane de rang III reglementate de

Legea nr. 764/2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova, Costești prezintă deja o parte semnificativă a caracteristicilor necesare, care se referă la: 1) nivel de populație și zonă de influență compatibile cu rolul unui centru local administrativ; 2) funcții publice și comunitare dezvoltate; 3) funcții economice mixte și potențial de diversificare, precum și o poziționare și accesibilitate care susțin un rol de referință pentru localități din proximitate.

Prin urmare, acest proces de urbanizare nu se reduce la o schimbare de statut, dar va implica la rândul său la tranziția la un model administrativ urban cuprinzând necesitatea de dezvoltarea capacității de planificare multianuală, modernizarea serviciilor publice, creșterea capacității de gestionare a investițiilor, mecanisme funcționale de control intern managerial, management al patrimoniului și al infrastructurii, precum și comunicare publică sistematică și transparență instituțională. Cu alte cuvinte, urbanizarea este, înainte de toate, o schimbare de capacitate instituțională și de maturitate administrativă.

4. Analiza ex-post a SDSE Costești 2019-2025 și necesitatea consolidării managementului

Analiza ex-post a Strategiei de dezvoltare socio-economică 2019-2025 confirmă necesitatea consolidării capacității administrative, deși Costești a avansat în proiecte și investiții, procesele interne de planificare, monitorizare și evaluare nu au fost suficient standardizate, iar responsabilitățile instituționale nu au fost întotdeauna aliniate la volumul real de activitate. Această situație reflectă un risc tipic administrațiilor aflate în creștere: investițiile se implementează, însă mecanismele interne de coordonare și management rămân vulnerabile, ceea ce face dificilă multiplicarea proiectelor și menținerea constantă a calității serviciilor publice. În acest context, devine necesară actualizarea cadrului organizațional și managerial al Primăriei s. Costești, prin clarificarea rolurilor și a fluxurilor de lucru, adaptarea organigramei și a fișelor de post la necesitățile actuale, introducerea unei discipline instituționale unitare și profesionalizarea resurselor umane pe funcții-cheie, achiziții publice, management de proiect, urbanism, comunicare publică și transparență.

5. Digitalizarea ca instrument de management și transparență instituțională.

Digitalizarea trebuie tratată ca instrument de management și eficiență, nu doar ca modernizare tehnică. Trecerea treptată de la procese manuale la procese digitale, astfel încât actele, cererile, evidențele, registrele și circuitul documentelor să devină mai rapide, mai trasabile și mai ușor de controlat. Pentru Costești digitalizarea trebuie să producă rezultate concrete: i) implementarea unui e-management eficient; ii) evidențe clare pentru procesele interne (registratură electronică, evidența proiectelor, managementul contractelor, arhivare, raportare); iii) precum și un nivel de transparență bazat pe publicarea sistematică a informațiilor de interes public.

În același timp, componenta de digitalizare a administrației locale în Costești este aliniată la obiectivele Strategiei de dezvoltare a administrației publice pentru perioada 2023-2030, care prevede

digitalizarea activității APL până în 2030 prin operarea unei platforme informaționale dedicate (e-APL), extinderea infrastructurii de e-Guvernare la nivel local și consolidarea ghișeelor unice/CUPS, cu accent pe servicii centrate pe cetățean. Pentru Costești, această aliniere se traduce printr-un program etapizat de modernizare a fluxurilor interne (registratură, circuit documente, contracte, proiecte), digitalizarea treptată a serviciilor administrative cu volum mare și dezvoltarea unui ghișeu unic, astfel încât accesul cetățenilor la servicii să fie mai rapid, mai predictibil și mai transparent.

Componenta de transparență este parte structurală a acestei direcții: o administrație care se pregătește pentru urbanizare și amalgamare trebuie să funcționeze pe reguli clare și pe date publice accesibile, astfel încât cetățenii să poată urmări deciziile, bugetul și stadiul proiectelor, iar dialogul dintre comunitate și administrație să fie bazat pe informații verificabile.

6. Cooperarea intercomunală

În același timp, consolidarea capacității APL Costești trebuie privită și prin prisma **cooperării intercomunale**, ca instrument pragmatic de furnizare în comun a serviciilor unde sunt necesare economii de scară (de ex. gestionarea deșeurilor, apă/canalizare, servicii comunale specializate, unele funcții tehnice). Pentru Costești, cooperarea intercomunală nu este o temă abstractă, ci o soluție aplicată pentru creșterea eficienței și continuității serviciilor, mai ales în perspectiva scenariilor de amalgamare din 2026–2027. În paralel, APL trebuie să introducă un mecanism periodic de **auto-evaluare a capacității instituționale și financiare**, astfel încât organigrama, competențele și instrumentele de management să fie ajustate constant la responsabilitățile reale, la volumul de proiecte și la serviciile gestionate. În plus, având în vedere posibile schimbări structurale la nivelul serviciilor de educație, asistență socială și sănătate (prin reorganizări/servicii desconcentrate), APL Costești trebuie să-și consolideze capacitatea de coordonare și de lucru pe bază de date cu instituțiile teritoriale, pentru a asigura accesibilitate și calitate pentru beneficiari.

Obiectiv general	Obiectivele specifice	Indicatori de rezultat
Până în anul 2031, APL Costești își consolidează capacitatea administrativă și digitalizează procesele-cheie, astfel încât să ofere servicii publice mai rapide, previzibile și transparente, să poată gestiona simultan investiții complexe și să fie instituțional pregătită pentru scenarii de urbanizare și amalgamare (2026–2027).	OS 1. Instituirea unui control intern managerial fiabil cu procese și proceduri descrise, termene și responsabilități clare, și un management al riscurilor existent	- Nr. de procese interne descrise și aprobate; - Existența și actualizarea periodică a registrului consolidat al riscurilor; - Numărul de neconformități repetate identificate în controale/audituri CCRM;

	<p>OS 2. Asigurarea, până în 2031, a acoperii funcționale a tuturor funcțiilor administrative proprii cât și a celor care urmează a fi partajare în urma amalgamării voluntare/normative.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. de instruire tematice realizate anual pe domenii strategice; - Pondere personalului APL care a participat la instruirii relevante; - Reducerea erorilor procedurale și a corecțiilor repetate.
	<p>OS 3. Consolidarea capacităților profesionale ale personalului APL pe domenii strategice (achiziții publice, management de proiect, planificare strategică, management financiar-contabil, urbanism/funciar, servicii comunale, transparență și comunicare publică) prin instruirii și profesionalizare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Existența registrului unificat al proiectelor de investiții; - Pondere proiectelor cu dosar complet; - Gradul de respectare a termenelor contractuale și de raportare pentru proiectele implementate;
	<p>OS 4. Creșterea capacității instituționale de a gestiona integral ciclul investițional (planificare, achiziții, implementare, monitorizare, raportare, arhivare), pentru a evita blocaje și riscuri de neconformitate într-un UAT cu ritm investițional ridicat și a menține memoria instituțională.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Existența unui plan instituțional de pregătire pentru amalgamare; - nr atribuțiilor suplimentare stabilite; - nivelul de coordonare instituțională cu APL partener; - Existența Deciziilor CL adoptate;
	<p>OS 5. Pregătirea instituțională pentru scenarii de amalgamare voluntară/normativă și pentru preluarea graduală a unor atribuții suplimentare delegabile către APL capabile (social primar, locuințe sociale, autoritate tutelară, stare civilă, protecție civilă etc.), fără blocarea serviciilor curente.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Indice acoperire funcțională %; - % funcții critice delegate; - Rata de vacanță pe funcții-cheie (%); - Organigramă adaptată și aprobată; - Statele de personal, fișe de post actualizate; - Dispoziții de delegare și alte acte administrative.
	<p>OS 5.1. Modernizarea funcției de planificare strategică și a funcției financiar-contabile, precum și consolidarea managementului financiar public la nivel local (planificare bugetară multianuală, execuție, raportare și control financiar intern), astfel încât resursele publice să fie administrate eficient, transparent și predictibil, inclusiv în contextul creșterii volumului investițiilor și al posibilei extinderi a competențelor administrative.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bugetul multianual elaborat și aprobat; - % rapoarte de execuție bugetară; - % achiziții publice/contracte de mică valoare acoperite bugetar înainte de inițiere; - % ponderea venituri proprii în total venituri
	<p>OS 5.2. Consolidarea și dezvoltarea CUPS la nivelul Costești, prin modernizarea ghișeu unic, standardizarea serviciilor cu volum mare, digitalizarea etapizată a fluxurilor de preluare/înregistrare/urmărire a solicitărilor</p>	<ul style="list-style-type: none"> - % solicitări înregistrate; - timp mediu de așteptare la ghișeu; - scor de satisfacție beneficiari,

	și îmbunătățirea comunicării cu beneficiarii, astfel încât accesul la servicii publice să fie mai rapid și orientat pe nevoile reale ale cetățenilor și ale mediului de afaceri.	
	OS 6. Consolidarea capacității instituționale a APL Costești pentru tranziția către un model administrativ urban (localitate urbană de rang III), prin creșterea eficienței operaționale, modernizarea serviciilor publice și întărirea mecanismelor de management instituțional, în concordanță cu rolul localității de centru administrativ local și zonă de influență pentru comunitățile din proximitate.	- Planificare investițională multianuală; - % active patrimoniale cu evidență completă; - % proiecte de infrastructură;
	OS 6.1. Consolidarea evidenței și administrării patrimoniului și a fondului funciar al UAT Costești, prin îmbunătățirea inventarierii și actualizării registrelor și a evidenței contabile, precum și prin clarificarea situației juridice și tehnice a bunurilor/terenurilor, în vederea reducerii riscurilor, susținerii investițiilor și valorificării veniturilor locale.	- Ponderea bunurilor și terenurilor inventariate (%); - Ponderea bunurilor înregistrate/evaluate (%); - Existența și actualizare anuală a registrelor patrimoniului; - Venituri anuale din administrarea patrimoniului
	OS 6.2. Dezvoltarea capacității de planificare urbană și teritorială, astfel încât dezvoltarea localității să fie gestionată coerent, etapizat și conform cerințelor de urbanizare, cu protejarea interesului public și susținerea investițiilor.	- Existența și actualizarea instrumentelor de planificare urbană (PUG/PUD/PUZ); - Ponderea investițiilor majore conforme documentațiilor urbanistice (%); - Numărul avizelor/autorizațiilor emise în conformitate cu planurile urbanistice;
	OS 6.3. Consolidarea evidenței și administrării patrimoniului și a fondului funciar al UAT Costești, prin îmbunătățirea inventarierii și actualizării registrelor și a evidenței contabile, precum și prin clarificarea situației juridice și tehnice a bunurilor/terenurilor, în vederea reducerii riscurilor, susținerii investițiilor și valorificării veniturilor locale.	- Existența registrului contractelor de arendă/locațiune actualizat; - Gradul de executare a contractelor (%); - Venituri efectiv colectate și venituri contractate (%); - Numărul bunurilor neutilizate sau sub-utilizate identificate
	OS 7. Digitalizarea fluxurilor interne critice prin instituirea e-management funcțional pentru trasabilitate, control managerial și eficiență.	- Ponderea documentelor înregistrate electronic (%); - Ponderea proceselor interne trasabile digital (%); - Existența rezoluțiilor și soluționării petițiilor; - % din petiții soluționate în termen; - Existența arhivei electronice funcționale.

	<p>OS 8. Instituirea unui model de transparență bazat pe principiile de guvernare deschisă și democrație participativă prin asigurarea accesului proactiv la informații de interes public, consultarea sistematică a comunității și consolidarea mecanismelor de responsabilizare și monitorizare a deciziilor și cheltuielilor publice la nivelul Costești (platforma web a Primăriei).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Ponderea informațiilor de interes public publicate la timp (%); - Existența planurilor/rapoartelor publicate pe website; - Numărul de consultări publica organizate/an; - Existența și actualizarea platformei web; - Numărul solicitărilor de acces la informație soluționate în termen legal (%)
--	---	--

DIRECȚIA STRATEGICĂ NR. 2: DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE

Analiza ex-post a Strategiei anterioare demonstrează că satul Costești a înregistrat ezultate bune în ceea ce privește modernizarea infrastructurii rutiere locale. Majoritatea străzilor și drumurilor din intravilan sunt betonate sau asfaltate, ceea ce plasează Costești peste media multor localități rurale din Republica Moldova. Acest progres constituie un avantaj important și oferă o bază solidă pentru dezvoltarea ulterioară a infrastructurii.

În același timp, infrastructura rutieră trebuie abordată într-o logică integrată, care depășește limitele strict administrative ale localității. Drumul de legătură **Costești-Ialoveni**, esențial pentru mobilitatea zilnică a populației, accesul la servicii și conectarea economică, se află într-o stare tehnică necorespunzătoare. Degradarea acestuia creează disconfort, riscuri de siguranță și costuri indirecte pentru cetățeni și agenții economici, motiv pentru care reabilitarea sa trebuie tratată ca o prioritate strategică, inclusiv prin cooperare cu autoritățile raionale și naționale.

Iluminatul public reprezintă o altă prioritate strategică. Deși au fost realizate unele modernizări, administrația locală își propune **extinderea și eficientizarea sistemului de iluminat stradal**, inclusiv prin implementarea unor soluții inteligente de management. În prezent, sunt în desfășurare activități de proiectare care vor permite reducerea consumului energetic, creșterea siguranței publice și optimizarea costurilor de exploatare.

În domeniul utilităților, **alimentarea cu apă** necesită dezvoltare continuă atât din perspectiva infrastructurii, cât și a capacității instituționale a operatorului local. Consolidarea și modernizarea serviciilor gestionate de **Î.M. Locativ-Comunală** reprezintă o condiție esențială pentru asigurarea unui serviciu de calitate, reducerea pierderilor și extinderea rețelelor în zonele insuficient deservite.

Transportul public existent asigură legătura dintre Costești și municipiul Chișinău, însă administrația locală urmărește **dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor de transport**, atât la nivel local,

cât și pe relațiile externe, pentru a răspunde mai bine nevoilor populației și pentru a reduce dependența de transportul individual.

Una dintre cele mai mari vulnerabilități infrastructurale ale localității este **lipsa unui sistem funcțional de canalizare**. Deși au fost realizate pași importanți, inclusiv elaborarea documentației de proiect și acumularea unei sume inițiale prin emiterea de obligațiuni municipale, acest domeniu rămâne o prioritate strategică majoră, cu impact direct asupra sănătății publice, mediului și dezvoltării urbane.

În paralel, administrația publică locală scrie și accesează proiecte pentru **creșterea eficienței energetice a clădirilor publice**, precum grădinițele, alte instituții educaționale și sociale, în vederea reducerii costurilor operaționale și a consumului de energie.

Totodată, Costești se află în proces de **elaborare a Planului Urbanistic General (PUG)** și a altor documente de urbanism și planificare teritorială, care vor constitui cadrul de bază pentru dezvoltarea coerentă a infrastructurii, extinderea intravilanului și corelarea investițiilor publice și private.

Pe termen mediu și lung, APL Costești urmărește **amenajarea de parcuri, spații verzi și infrastructură pentru bicicliști**, ca elemente esențiale pentru recreere, sănătate, mobilitate alternativă și atractivitate urbană. Extinderea și modernizarea spațiilor publice verzi vor deveni o componentă importantă a politicilor de dezvoltare locală.

Obiectiv general	Obiectivele specifice	Indicatori de rezultat
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii publice a localității Costești, astfel încât aceasta să asigure mobilitatea populației, accesul echitabil la utilități și servicii publice, creșterea calității vieții și susținerea dezvoltării economice, în conformitate cu documentele de urbanism și standardele naționale și europene.	OS 1. Asigurarea unei rețele de drumuri și străzi locale funcționale și durabile, prin întreținerea infrastructurii modernizate existente, intervenții punctuale pe sectoarele degradate și abordarea integrată a conexiunilor strategice de interes major, inclusiv drumul Costești-laloveni, corelat cu documentele de urbanism și rețelele edilitare.	<ul style="list-style-type: none"> - Km de drumuri reabilitate/întreținute; - % străzi locale în stare bună; - Existența programului anual de întreținere; - Existența unui registru al străzilor și drumurilor locale cu evidență tehnică; Pondere străzilor/drumurilor inventariate (%);
	OS 2. Reducerea riscurilor rutiere și îmbunătățirea siguranței și confortului circulației pentru pietoni, bicicliști și participanții vulnerabili la trafic, prin măsuri	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. treceri pietonale amenajate/modernizate; - Reducerea accidentelor în zonele publice; % instituții publice cu acces rutier securizat.

	de calmare a traficului, modernizarea semnalizării și marcajelor rutiere și amenajarea infrastructurii de acces sigur către instituții publice și spații intens frecventate.	
	OS 3. Crearea unui mediu construit prietenos pentru deplasarea pietonală și cu bicicleta, prin extinderea și modernizarea trotuarelor, dezvoltarea infrastructurii pentru bicicliști și amenajarea parcurilor și spațiilor verzi, ca elemente esențiale pentru sănătate, recreere și calitatea vieții.	<ul style="list-style-type: none"> - Km de trotuare modernizate; - Km de piste pentru bicicliști create; - Ha de spații verzi amenajate; - Nr parcuri/spații publice funcționale
	OS 4. Îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor de transport public, prin optimizarea rutelor, modernizarea stațiilor de așteptare și cooperarea cu operatorii și autoritățile relevante, astfel încât transportul public să reprezinte o alternativă viabilă și atractivă pentru populație.	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. rute operate; - Nr. stații modernizate; - Nivel de satisfacție a utilizatorilor
	OS 5. Planificarea și realizarea infrastructurii publice într-o manieră preventivă și durabilă, prin integrarea managementului apelor pluviale și a soluțiilor tehnice adaptate riscurilor de inundații, degradare și suprasolicitare a infrastructurii.	<ul style="list-style-type: none"> - Existența planului de management al apelor pluviale; Nr. zone cu risc de inundații reduse;
	OS 6. Îmbunătățirea accesului populației la servicii de alimentare cu apă și sanitație, prin modernizarea și extinderea infrastructurii existente, reproiectarea și dezvoltarea sistemului de canalizare și consolidarea capacității instituționale a operatorului local de servicii comunale.	<ul style="list-style-type: none"> - % populație conectată la rețeaua de apă; - Km rețele modernizate/extinse; - Reducerea pierderilor tehnice (%) - km rețea de canalizare construită; - % gospodării conectate; - funcționarea sistemului conform proiectului; - reducerea diferențelor de acces între sectoare; nr. zone vulnerabile conectate;
	OS 7. Creșterea siguranței publice și reducerea consumului energetic prin extinderea și modernizarea sistemului de iluminat public, utilizarea tehnologiilor eficiente energetic și implementarea soluțiilor inteligente de management al iluminatului.	<ul style="list-style-type: none"> - % iluminat LED; - Reducerea consumului energetic (%); - Nr. sisteme inteligente instalat; Nr. piloni modernizați.
	OS 8. Reducerea consumului energetic și a costurilor operaționale ale administrației publice locale, prin reabilitarea energetică a	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. clădiri publice renovate energetic; - Reducerea costurilor energetice (%); - Capacități regenerabile instalate (kW).

	clădirilor publice și promovarea utilizării surselor regenerabile de energie.	
	OS 9. Dezvoltarea cooperării cu alte autorități publice și consolidarea operatorilor de servicii publice, în vederea creșterii eficienței, sustenabilității financiare și calității serviciilor de utilitate publică.	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. acorduri de cooperare; - Servicii gestionate în comun; - Nr. proiecte dezvoltate în comun.
	OS 10. Asigurarea unei dezvoltări coerente și predictibile a localității prin elaborarea, actualizarea și aplicarea documentelor de urbanism și planificare teritorială, corelate cu investițiile publice și private.	<ul style="list-style-type: none"> - PUG aprobat și actualizat periodic; Nr. de documente de urbanism elaborate;

DIRECȚIA STRATEGICĂ 3. ECONOMIE LOCALĂ COMPETITIVĂ, INVESTIȚII ȘI LOCURI DE MUNCĂ

Dezvoltarea durabilă a localității Costești depinde tot mai mult de capacitatea de a genera **activitate economică locală, venituri proprii și locuri de muncă stabile**, astfel încât progresul investițional realizat în infrastructură să se transforme în beneficii economice directe pentru comunitate. În ultimii ani, administrația publică locală a demonstrat capacitatea de a mobiliza resurse și de a implementa proiecte, însă pentru următoarea etapă de dezvoltare este necesară consolidarea **funcției economice** a localității - sprijin pentru antreprenoriat, atragerea investițiilor, dezvoltarea activităților cu valoare adăugată și creșterea ocupării.

Un obiectiv major pentru Costești îl reprezintă **atragerea investițiilor private și dezvoltarea bazei economice locale**, inclusiv prin valorificarea inițiativelor investiționale de tip industrial. Dezvoltarea parcului industrial privat aflat în pregătire/implementare creează oportunități clare de multiplicare economică: servicii conexe, cerere pentru furnizori locali, noi locuri de muncă și creșterea veniturilor la bugetul local.

În același timp, dezvoltarea economică locală nu poate fi susținută fără un ecosistem funcțional pentru **IMM-uri și antreprenoriat local**. Costești are nevoie de măsuri concrete care să reducă barierele administrative, să crească accesul la informație și să conecteze antreprenorii locali la programe de sprijin și finanțare disponibile la nivel național și extern. Un mediu local mai predictibil pentru afaceri contribuie direct la formalizarea activităților, la extinderea serviciilor și la crearea de locuri de muncă.

Un pilon economic important pentru localitate rămâne **agricultura și activitățile conexe**, care influențează ocuparea, veniturile gospodăriilor și identitatea economică locală. Consolidarea potențialului agricol necesită trecerea de la producție fragmentată la abordări mai competitive: modernizarea exploatațiilor, dezvoltarea lanțurilor valorice locale, procesare primară, piețe și circuite

scurte, infrastructură agricolă și cooperare între producători. În acest sens, Costești își propune să valorifice cooperarea cu mediul academic și de cercetare, prin susținerea **Extensiunii Agricole a Universității Tehnice a Moldovei (UTM) la Costești**, ca platformă de testare (sol/apă), consultanță specializată, instruire practică și transfer de inovații pentru fermierii din localitate și din zona învecinată.

Totodată, Costești dispune de un potențial turistic local semnificativ, determinat de patrimoniul natural, peisajele rurale, tradițiile locale, evenimentele comunitare și poziționarea favorabilă față de principalele fluxuri de vizitatori din regiune. Turismul rural, cultural și de agrement reprezintă o oportunitate reală de diversificare economică, cu impact direct asupra antreprenoriatului local, serviciilor, agriculturii și menținerii populației active în localitate. Valorificarea acestui potențial necesită o abordare coordonată: identificarea și promovarea obiectivelor turistice, dezvoltarea infrastructurii de vizitare, susținerea inițiativelor locale (agroturism, gastronomie, evenimente) și integrarea turismului în circuitul economic local.

Dezvoltarea investițiilor și a economiei locale trebuie corelată cu capitalul uman. Pentru ca oportunitățile economice să rămână în localitate, este necesară adaptarea competențelor forței de muncă la cerințele actuale (industrie, servicii, agricultură modernă, turism), prin cooperare cu instituții de formare, agenții de ocupare și mediul privat. Creșterea ocupării, în special pentru tineri și persoane active, contribuie direct la menținerea populației și la reducerea dependenței de transferuri externe.

Obiectiv general	Obiectivele specifice	Indicatori de rezultat
Consolidarea funcției economice a localității Costești prin stimularea antreprenoriatului și a IMM-urilor, atragerea investițiilor publice și private, valorificarea potențialului industrial și agricol și dezvoltarea capitalului uman, în vederea creării de locuri de muncă stabile, creșterii veniturilor locale și asigurării unei dezvoltări economice durabile.	OS 1. Dezvoltarea unui mediu local favorabil inițiativelor antreprenoriale și întreprinderilor mici și mijlocii, prin reducerea barierelor administrative, facilitarea accesului la informație și conectarea mediului de afaceri local la programele naționale și externe de sprijin și finanțare.	<ul style="list-style-type: none"> - Nr de sesiuni de informare/consultanță; - Nr. întreprinderi asistate; - Nr. aplicații depuse la programe de sprijin; - Nr. evenimente locale organizate;
	OS 2. Creșterea atractivității investiționale a localității Costești prin valorificarea infrastructurii existente, a patrimoniului local și a capacității administrative, precum și prin promovarea localității ca destinație pentru investiții publice și private generatoare de valoare adăugată.	<ul style="list-style-type: none"> - Nr de întâlniri oficiale cu investitorii; - Nr. proiecte investiționale pregătite; Valoarea investițiilor anuale;
	OS 3. Valorificarea inițiativelor investiționale de tip industrial, inclusiv a parcului industrial privat (Phoenix), ca motoare de dezvoltare economică locală, prin facilitarea conectării	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. acorduri/protocoale APL – rezidenți de colaborare; - Nr. locuri de muncă existente în parc; - Km/ e infrastructură publică realizată pentru conectare;

	acestora la infrastructura publică, stimularea cooperării economice locale și corelarea dezvoltării industriale cu cerințele de mediu, eficiență energetică și economie circulară.	existența setului de cerințe locale privind mediu/eficiență energetică pentru facilitare
	OS 4. Creșterea competitivității agriculturii locale prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea lanțurilor valorice și a procesării primare, promovarea circuitelor agroalimentare scurte și susținerea cooperării între producători, procesatori și comercianți locali.	<ul style="list-style-type: none"> - nr. fermieri informați/asistați anual privind subvenții/programe; - nr. inițiative de procesare primară lansate; - nr. târguri/piețe/evenimente cu producători locali; nr. acorduri de colaborare producători-comercianți/procesatori
	OS 5. Susținerea transferului de cunoștințe și tehnologii către fermierii locali prin cooperarea cu mediul academic și de cercetare, inclusiv prin dezvoltarea Extensiunii Agricole a Universității Tehnice a Moldovei la Costești, ca platformă de consultanță, testare, instruire practică și inovare agricolă.	<ul style="list-style-type: none"> - existența acordului de parteneriat APL – UTM; - nr. analize sol/apă realizate anual; - nr. fermieri beneficiari de consultanță; nr. instruirii/demonstrații practice organizate;
	OS 6. Valorificarea potențialului turistic al localității Costești prin dezvoltarea turismului rural, cultural și de agrement, promovarea obiectivelor și evenimentelor locale, susținerea inițiativelor de agroturism și servicii turistice locale, precum și integrarea turismului în economia locală ca sursă de venituri și locuri de muncă.	<ul style="list-style-type: none"> - existența unui „profil turistic Costești” + hartă/fișe; - nr. evenimente turistice/culturale cu impact economic; - nr. inițiative de agroturism/pensiuni/servicii turistice sprijinite; nr. vizitatori la evenimente.
	OS 7. Creșterea gradului de ocupare și adaptarea competențelor forței de muncă locale la cerințele economiei actuale, prin cooperare cu instituțiile de formare, agențiile de ocupare și mediul privat, cu accent pe tineri, persoane active și domenii cu potențial de creștere.	<ul style="list-style-type: none"> - nr. parteneriate active cu angajatori/instituții de formare; - nr. programe de formare/ recalificare facilitate; - nr. tineri implicați în stagii/practică; rata ocupării la nivel local.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 4. CAPITAL UMAN ȘI SERVICII COMUNITARE DE CALITATE: EDUCAȚIE, TINERET, CULTURĂ, SPORT, INCLUZIUNE

Dezvoltarea urabilă a satului Costești este strâns legată de calitatea capitalului uman și de funcționarea eficientă a serviciilor comunitare de bază – educație, tineret, sport, cultură și incluziune

socială. În ultimii 2 ani, localitatea a înregistrat progrese semnificative în modernizarea infrastructurii sociale și în diversificarea serviciilor oferite populației, fapt care a consolidat rolul Costeștiiului ca pol educațional, cultural și comunitar la nivel local și zonal.

- **EDUCAȚIE**

Costești dispune de o rețea educațională completă și bine dezvoltată, care acoperă toate nivelurile de învățământ – de la educația timpurie până la cea liceală și vocațional-artistică. Cele **5 grădinițe, 2 licee, școala de muzică** și centrul social de creație deservesc peste 2.200 de copii și elevi, inclusiv din localitățile învecinate, confirmând statutul de centru educațional zonal.

Un moment definitoriu pentru sistemul educațional local îl reprezintă includerea **Liceului Teoretic „Olimp”** în rețeaua națională **„Școală Model”**, în urma procesului de fuziune instituțională finalizat în perioada 2023–2024. Acest demers reflectă capacitatea APL de a implementa reforme structurale și de a valorifica oportunități naționale pentru modernizarea infrastructurii educaționale, dotarea cu echipamente moderne și îmbunătățirea calității actului educațional.

În acest context, este necesară continuarea investițiilor în infrastructura educațională, eficiența energetică, siguranță și accesibilitate, pentru a menține standardele atinse și a răspunde cerințelor demografice și educaționale viitoare.

- **TINERET ȘI SPORT**

Cu peste **3.000 de tineri cu vârste între 14 și 35 de ani**, Costești este una dintre cele mai tinere comunități rurale din Republica Moldova. Tinerii sunt activ implicați în viața publică și comunitară, prin mecanisme funcționale de participare, în special prin **Consiliul Local al Tinerilor**, dar și prin grupuri informale și inițiative civice, educaționale și de voluntariat.

Sportul reprezintă un pilon important al coeziunii comunitare și al sănătății publice. Localitatea dispune de **Școala Sportivă pentru Copii și Tineret**, frecventată de peste **200 de elevi**, precum și de **Complexul Turistic Sportiv Costești**, un **stadion modern** cu capacitate de 1.500 de locuri.

Diversitatea disciplinelor sportive (fotbal, judo, taekwondo, dans sportiv, șah etc.) și investițiile recente – inclusiv inaugurarea primului **teren de padel** din mediul rural – confirmă orientarea localității spre sportul de masă și performanță. Pentru perioada următoare, se impune consolidarea infrastructurii sportive, extinderea accesului și integrarea sportului ca instrument de incluziune socială și prevenție în sănătate.

- **CULTURĂ**

Costești beneficiază de o viață culturală activă, bine structurată și susținută instituțional. Transformarea Casei de Cultură în **Centrul Multifuncțional Socio-Cultural Costești** a creat un spațiu integrat pentru activități culturale, educaționale și civice. **Biblioteca modernizată, 4 colective artistice cu titlul „Model”, ansamblul de dansuri „Botnișoara”, cluburile comunitare (Clubul femeilor active,**

Clubul persoanelor în etate, Șezătoare Ciocârlia) și proiectul muzeului local contribuie la păstrarea identității locale și la coeziunea între generații.

Cultura este utilizată nu doar ca formă de expresie artistică, ci și ca instrument de incluziune socială, educație non-formală și consolidare a identității lingvistice și naționale. Menținerea și dezvoltarea acestei infrastructuri culturale necesită investiții continue, diversificarea activităților și atragerea de noi categorii de public.

- SERVICII SOCIALE, INCLUZIUNE

Serviciile sociale și de sprijin comunitar joacă un rol esențial în reducerea vulnerabilităților și asigurarea unui nivel de trai decent pentru toate categoriile de populație. Existența **asistenților sociali**, a centrului de sănătate și a structurilor comunitare oferă o bază funcțională, însă evoluțiile demografice și sociale impun o abordare mai integrată, axată pe prevenție, cooperare intersectorială și acces echitabil la servicii.

- DIASPORA

Implicarea diasporei și a cetățenilor reveniți reprezintă un potențial strategic important pentru dezvoltarea comunității Costești. Diaspora locală contribuie nu doar prin remitențe, ci și prin transfer de cunoștințe, experiență profesională, bune practici și inițiative civice, care pot susține modernizarea serviciilor publice, dezvoltarea economică și consolidarea capitalului social.

Pentru valorificarea acestui potențial, este necesară îmbunătățirea comunicării instituționale cu diaspora, crearea unor mecanisme funcționale de informare, consultare și implicare (evenimente dedicate, platforme de comunicare, punct focal la nivelul APL), precum și susținerea reintegrării sociale și economice a persoanelor revenite. Implicarea diasporei în proiecte comunitare, inițiative educaționale, culturale sau investiționale poate contribui la creșterea coeziunii comunitare, la diversificarea surselor de dezvoltare și la întărirea legăturii dintre comunitate și cetățenii săi plecați temporar sau definitiv peste hotare.

Obiectiv general	Obiectivele specifice	Indicatori de rezultat
<p>Îmbunătățirea calității vieții în satul Costești prin dezvoltarea capitalului uman și consolidarea serviciilor comunitare (educație, tineret, sport, cultură, servicii sociale și incluziune), precum și prin creșterea participării civice și implicării diasporei în dezvoltarea locală, până în anul 2031.</p>	<p>OS 1. Modernizarea și eficientizarea infrastructurii educaționale și a serviciilor conexe din Costești (grădinițe, instituții școlare și componente suport), inclusiv prin îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare, eficienței energetice, siguranței și accesibilității.</p> <p>OS 2. Asigurarea unui mediu sigur și accesibil în proximitatea instituțiilor publice (școli, grădinițe, centru socio-cultural, infrastructură sportivă), prin intervenții</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de instituții educaționale modernizate; - % instituții cu măsuri de eficiență energetică implementate; - Nr. Spații educaționale adaptate cerințelor de siguranță și accesibilitate; <ul style="list-style-type: none"> - Nr. de instituții cu acces pietonal sigur; - nr. de treceri pietonale și zone iluminate modernizate;

	privind iluminatul, căile pietonale, trecerile pietonale, semnalizarea și amenajările de acces.	% instituții cu infrastructură de acces conform normelor pentru persoane cu dizabilități.
	OS 3. Dezvoltarea programelor de tineret și a infrastructurii sportive și recreative din Costești, cu accent pe participare, incluziune, activități regulate și parteneriate (APL-școală-ONG-sector privat), pentru promovarea unui stil de viață sănătos și coeziune comunitară.	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de programe/proiecte de tineret implementate; - nr. de beneficiari ai activităților sportive și recreative; - nr. facilități sportive modernizate sau create; - Rata de participare a tinerilor în activități comunitare
	OS 4. Extinderea și consolidarea serviciilor sociale comunitare și a mecanismelor de prevenție, informare, orientare și referire, prin cooperare intersectorială (social-educație-sănătate-ONG), pentru reducerea vulnerabilităților și sprijinirea grupurilor la risc.	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de beneficiari ai serviciilor sociale comunitare; - nr. de servicii sociale funcționale la nivel local.
	OS 5. Consolidarea infrastructurii culturale și diversificarea activităților culturale și educaționale pentru toate vârstele, astfel încât cultura să contribuie la coeziunea comunitară, incluziune și păstrarea identității locale.	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de evenimente culturale organizate; - nr. de participanți la activități culturale; - nr. de spații culturale modernizate.
	OS 6. Instituirea unor mecanisme funcționale de comunicare, consultare și implicare a diasporei și a cetățenilor reveniți în dezvoltarea locală, inclusiv prin evenimente dedicate, punct focal și inițiative comunitare de cofinanțare/mentorat/transfer de competențe.	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de evenimente dedicate diasporei; - nr. de inițiative/proiecte cu implicarea diasporei; - nr. cetățeni reveniți implicați în viața comunității; - volum de cofinanțări sau contribuții comunitare atrase. - nr. de spații culturale modernizate.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 5. MEDIUL, REZILIENȚĂ ȘI TRANZIȚIE VERDE ÎN DEZVOLTARE LOCALĂ.

Calitatea mediului și capacitatea de adaptare la riscurile climatice devin factori determinanți pentru dezvoltarea durabilă a localităților, inclusiv în mediul rural. Pentru satul Costești, care traversează o etapă de dezvoltare accelerată prin investiții în infrastructură, servicii publice și activitate economică, integrarea dimensiunii de mediu în politicile locale nu mai reprezintă o opțiune, ci o necesitate strategică.

Extinderea rețelelor edilitare, creșterea volumului de deșeuri, intensificarea circulației, dezvoltarea zonelor rezidențiale și a activităților economice generează presiuni directe asupra mediului

construit și natural. În acest context, modernizarea serviciilor de salubritate și gestionarea deșeurilor devin esențiale pentru menținerea unui mediu curat, sănătos și atractiv. Sistemul existent necesită îmbunătățiri în ceea ce privește calitatea serviciilor, disciplina de colectare, prevenirea depozitării neautorizate și tranziția graduală către colectarea separată, în corelare cu soluțiile raionale și regionale și cu principiile economiei circulare.

În ultimii ani, administrația publică locală din Costești a demonstrat capacitatea de a iniția și implementa proiecte concrete cu impact de mediu, ceea ce creează o bază solidă pentru consolidarea unei direcții strategice dedicate tranziției verzi și rezilienței locale.

Un exemplu relevant îl constituie **acțiunile de împădurire și extindere a suprafețelor verzi**, realizate în noiembrie 2024, când au fost plantați puiți de salcâm, frasin și alte specii forestiere pe o suprafață totală de **34 hectare**, în mai multe zone ale satului (Coadă Iazului, Adriana, Gornicu, Cornu). Aceste intervenții, realizate în cadrul Programului național de extindere și reabilitare a pădurilor 2023–2032, contribuie direct la protecția solului, reducerea eroziunii, îmbunătățirea microclimatului și creșterea calității mediului natural.

Depunerea și implementarea proiectului de **curățare și reabilitare a canalului de evacuare a apelor** demonstrează necesitatea unor intervenții sistematice asupra infrastructurii de mediu, pentru protejarea locuințelor, a terenurilor și a siguranței populației. Reabilitarea canalului, stabilizarea malurilor și asigurarea scurgerii controlate a apelor pluviale sunt măsuri esențiale pentru creșterea rezilienței locale la riscuri climatice.

Un alt domeniu critic este **managementul deșeurilor**. Implementarea proiectului de **management integrat al deșeurilor**, prin dotarea gospodăriilor cu tomberoane pentru colectare selectivă și organizarea sistemului de colectare separată, marchează un pas important spre economia circulară și reducerea impactului negativ asupra mediului. Aceste acțiuni răspund necesității de a reduce depozitarea neautorizată, de a crește disciplina de colectare și de a alinia Costeștiul la standardele moderne de salubritate.

Cu toate acestea, provocările de mediu rămân semnificative și necesită o abordare strategică integrată: extinderea colectării separate, întreținerea și valorificarea spațiilor verzi, integrarea criteriilor de mediu în proiectele de infrastructură, precum și consolidarea capacității administrative a APL în domeniul managementului de mediu.

În același timp, **educația ecologică și responsabilizarea comunității** sunt esențiale pentru sustenabilitatea intervențiilor tehnice. Implicarea școlilor, bibliotecii, instituțiilor culturale, voluntarilor și agenților economici locali este necesară pentru schimbarea comportamentelor și menținerea unui mediu curat și sănătos pe termen lung.

Obiectiv general	Obiectivele specifice	Indicatori de rezultat
<p>Creșterea calității mediului și a capacității de adaptare a satului Costești la riscuri climatice și de mediu, prin îmbunătățirea serviciilor de salubritate, gestionarea durabilă a deșeurilor, protecția și extinderea spațiilor verzi și integrarea criteriilor de mediu în investițiile publice locale, până în anul 2031.</p>	<p>OS 1. Dezvoltarea și modernizarea sistemului de salubritate și gestionarea eficientă a deșeurilor, prin extinderea colectării separate, reducerea depozitării neautorizate și integrarea principiilor economiei circulare, în cooperare cu structurile raionale și regionale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - % gospodării acoperite de serviciu de salubritate; - % gospodării dotate cu tomberoane de colectare separată; - nr. punctelor de depozitare neautorizată identificate și eliminate; - Cantitatea de deșeuri colectate separate; - Nr. acțiunilor de control/monitorizare efectuate anual - nr. de spații modernizate; - nr de proiecte implementate.
	<p>OS 2. Protecția, extinderea și valorificarea spațiilor verzi și a fondului natural al localității, prin plantări planificate, întreținere sistematică și integrarea soluțiilor verzi în proiectele de infrastructură și amenajare a spațiului public.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - suprafața totală de spații verzi amenajate/întreținute (ha); - nr. de arbori și arbuști plantați anual; - Rata de prindere a plantațiilor după 1 an (%); - nr. zonelor de recreere/odihnă amenajate sau modernizate; <p>Existența unui plan local de întreținere a spațiilor verzi.</p>
	<p>OS 3. Consolidarea capacității administrative a APL Costești în domeniul managementului de mediu, prin integrarea cerințelor de mediu în planificare, proiectare și achiziții publice, precum și prin cooperare instituțională și dezvoltarea competențelor interne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. procedurilor care includ cerințe de mediu explicite; - nr. realizate pentru personalul APL în domeniul mediului;
	<p>OS 4. Promovarea educației ecologice și a responsabilității comunitare, prin campanii de informare, implicarea instituțiilor educaționale și culturale, voluntariat și parteneriate locale pentru menținerea unui mediu curat și sănătos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. campaniilor de educație ecologică organizate anual; - nr. de instituții implicate; - nr. de participanți; - nr. acțiuni voluntare; <p>nr. de participare a comunității.</p>
	<p>OS 5. Consolidarea capacității de atragere și implementare a proiectelor de mediu și climă prin identificarea, pregătirea și depunerea sistematică a proiectelor de finanțare (naționale, regionale și externe), dezvoltarea parteneriatelor instituționale și asigurarea cofinanțării locale, în scopul susținerii investițiilor în salubritate, spații verzi, managementul apelor pluviale, eficiență energetică și tranziție verde.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. proiectelor de mediu/climă depuse spre finanțare; - nr. proiectelor aprobate/contractate; - valoarea totală a finanțărilor atrase; <p>ponderea cofinanțării locale în proiecte (%);</p>

PLANUL DE ACȚIUNI

Obiectiv general	Obiective specifice	Perioada de implementare	Cheltuieli estimative (mii lei)	Surse potențiale de finanțare	Responsabili	Indicatori de monitorizare
Direcția strategică 1. Consolidarea capacității administrative și digitalizarea administrației publice locale.						
Până în anul 2031, APL Costești își consolidează capacitatea administrativă și digitalizează procesele-cheie, astfel încât să ofere servicii publice mai rapide, transparente, adaptate nevoilor reale, precum și să poată gestiona simultan investiții complexe și să fie instituțional pregătită pentru scenariul de urbanizare și amalgamare (2026-2027)	1. Instituirea unui control intern managerial fiabil cu procese și proceduri descrise, termene și responsabilități clare, și un management al riscurilor existent	T1 2026 – T4 2029	350,00	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, CL, Secretar CL	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. de procese interne descrise și aprobate; - Existența și actualizarea periodică a registrului consolidat al riscurilor; - Numărul de neconformități repetate identificate în controale/auditori CCRM;
	2. Consolidarea capacităților profesionale ale personalului APL pe domenii strategice (achiziții publice, management de proiect, planificare strategică, management financiar-contabil, urbanism/funciar, servicii comunale, transparență și comunicare publică) prin instruire și profesionalizare.	T1 2026 – T4 2031	400,00	Buget APL, programe/proiecte naționale	Secretar CL, Primar	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. de instruire tematice realizate anual pe domenii strategice; - Ponderea personalului APL care a participat la instruirii relevante; - Reducerea erorilor procedurale și a corectărilor repetate.
	3. Creșterea capacității instituționale de a gestiona integral ciclul investițional (planificare, achiziții, implementare, monitorizare, raportare, arhivare), pentru a evita blocaje și riscuri de neconformitate într-un UAT cu ritm investițional ridicat și a menține memoria instituțională	T1 2026 – T4 2031	400,00	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, CL, Secretar CL, Contabil-șef specialist în achiziții publice, specialist management proiectelor Șefii subdiviziunilor, Șefii instituțiilor din gestiune	<ul style="list-style-type: none"> - Existența registrului unificat al proiectelor de investiții; - Ponderea proiectelor cu dosar complet; - Gradul de respectare a termenelor contractuale și de raportare pentru proiectele implementate;
	4. Pregătirea instituțională pentru scenariul de amalgamare voluntară/normativă și pentru preluarea graduală a unor atribuții suplimentare delegabile către APL capabile (social	T1 2026-T4 2027	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, CL, Secretar CL, Contabil-șef;	<ul style="list-style-type: none"> - Existența unui plan instituțional de pregătire pentru amalgamare; - nr atribuțiilor suplimentare stabilite;

	<p>primar, locuințe sociale, autoritate tutelară, stare civilă, protecție civilă etc.), fără blocarea serviciilor curente.</p>					<ul style="list-style-type: none"> - nivelul de coordonare instituțională cu APL parteneri; - Existența Deciziilor CL adoptate;
	<p>4.1.Asigurarea, până în 2031, a acoperii funcționale a tuturor funcțiilor administrative proprii cât și a celor care urmează a fi partajare în urma amalgamării voluntare/normative.</p>	T1 2027 - T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	<p>Primar, CL, Secretar CL, Contabil-șef; Șefii subdiviziuni; Șefii instituțiilor din gestiune</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Indice acoperire funcțională %; - % funcții critice delegate; - Rata de vacanță pe funcțiile cheie (%); - Organigramă adaptată și aprobată; - Statele de personal, fișe de post actualizate; - Dispoziții de delegare și alte acte administrative.
	<p>4.2. Modernizarea funcției de planificare strategică și a funcției financiar-contabile, precum și consolidarea managementului financiar public la nivel local (planificare bugetară multianuală, execuție, raportare și control financiar intern), astfel încât resursele publice să fie administrate eficient, transparent și predictibil, inclusiv în contextul creșterii volumului investițiilor și al posibilei extinderi a competențelor administrative.</p>	T1 2027 - T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	<p>Primar, CL, Secretar CL, Contabil-șef; Șefii subdiviziuni; Șefii instituțiilor din gestiune</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Bugetul multianual elaborat și aprobat; - % rapoarte de execuție bugetară; - % achiziții publice/contracte de mică valoare acoperite bugetar înainte de inițiere; - % ponderea venituri proprii în total venituri
	<p>4.3. Consolidarea și dezvoltarea CUPS la nivelul Costești, prin modernizarea ghișeu unic, standardizarea serviciilor cu volum mare, digitalizarea etapizată a fluxurilor de preluare/înregistrare/urmărire a solicitărilor și îmbunătățirea comunicării cu beneficiarii, astfel încât accesul la servicii publice să fie mai rapid și orientat pe nevoile reale ale</p>	T1 2027 - T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	<p>Primar, CL, Secretar CL APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - % solicitări înregistrate; - timp mediu de așteptare la ghișeu; - scor de satisfacție beneficiari,

	cetățenilor și ale mediului de afaceri.					
	5. Consolidarea capacității instituționale a APL Costești pentru tranziția către un model administrativ urban (localitate urbană de rang III), prin creșterea eficienței operaționale, modernizarea serviciilor publice și întărirea mecanismelor de management instituțional, în concordanță cu rolul localității de centru administrativ local și zonă de influență pentru comunitățile din proximitate.	T3 2027 - T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale		<ul style="list-style-type: none"> - Planificare investițională multianuală; - % active patrimoniale cu evidență completă; - % proiecte de infrastructură;
	5.1. Consolidarea evidenței și administrării patrimoniului și a fondului funciar al UAT Costești, prin îmbunătățirea inventarierii și actualizării registrelor și a evidenței contabile, precum și prin clarificarea situației juridice și tehnice a bunurilor/terenurilor, în vederea reducerii riscurilor, susținerii investițiilor și valorificării veniturilor locale.	T3 2027 - T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, CL, Secretar CL, Contabil-șef Specialist cadastral; Special fond funciar/arhitect	<ul style="list-style-type: none"> - Ponderea bunurilor și terenurilor inventariate (%); - Ponderea bunurilor înregistrate/evaluate (%); - Existența și actualizare anuală a registrelor patrimoniului; - Venituri anuale din administrarea patrimoniului
	5.2. Dezvoltarea capacității de planificare urbană și teritorială, astfel încât dezvoltarea localității să fie gestionată coerent, etapizat și conform cerințelor de urbanizare, cu protejarea interesului public și susținerea investițiilor.	T3 2027 - T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, CL, Secretar CL, Specialist urbanism/arhitectură; Specialist cadastral/fond funciar	<ul style="list-style-type: none"> - Existența și actualizarea instrumentelor de planificare urbană (PUG/PUD/PUZ); - Ponderea investițiilor majore conforme documentațiilor urbanistice (%); - Numărul avizelor/autorizațiilor emise în conformitate cu planurile urbanistice;
	5.3. Consolidarea evidenței și administrării patrimoniului și a fondului funciar al UAT Costești, prin îmbunătățirea inventarierii și actualizării registrelor și a	T3 2027 - T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, CL, Contabil-șef; Specialist cadastral/funciar;	<ul style="list-style-type: none"> - Existența registrului contractelor de arendă/locățione actualizat; - Gradul de executare a contractelor (%);

	evidenței contabile, precum și prin clarificarea situației juridice și tehnice a bunurilor/terenurilor, în vederea reducerii riscurilor, susținerii investițiilor și valorificării veniturilor locale.				Jurist	<ul style="list-style-type: none"> - Venituri efectiv colectate și venituri contractate (%); - Numărul bunurilor neutilizate sau sub-utilizate identificate
	6. Digitalizarea fluxurilor interne critice prin instituirea e-management funcțional pentru trasabilitate, control managerial și eficiență.	T1 2026 – T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, Secretar CL, Contabil-șef; Specialist IT (externalizare); Șefi de subdiviziuni; Șefi instituții din subordine	<ul style="list-style-type: none"> - Ponderea documentelor înregistrate electronic (%); - Ponderea proceselor interne trasabile digital (%); - Existența rezoluțiilor și soluționării petițiilor; - % din petiții soluționate în termen; - Existența arhivei electronice funcționale.
	7. Instituirea unui model de transparență bazat pe principiile de guvernare deschisă și democrație participativă prin asigurarea accesului proactiv la informații de interes public, consultarea sistematică a comunității și consolidarea mecanismelor de responsabilizare și monitorizare a deciziilor și cheltuielilor publice la nivelul Costești (platforma web a Primăriei).	T1 2026 – T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, programe/proiecte naționale	Primar, CL, Secretar CL, Specialist comunicare	<ul style="list-style-type: none"> - Ponderea informațiilor de interes public publicate la timp (%); - Existența planurilor/rapoartelor publicate pe website; - Numărul de consultări publica organizate/an; - Existența și actualizarea platformei web; - Numărul solicitărilor de acces la informație soluționate în termen legal (%)
DIRECȚIA STRATEGICĂ NR. 2 DIRECȚIA STRATEGICĂ NR. 2: DEZVOLTAREA ȘI MODERNIZAREA INFRASTRUCTURII PUBLICE						
Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii publice a localității Costești, astfel încât aceasta să asigure mobilitatea populației, accesul echitabil la utilități și servicii publice, creșterea calității vieții și susținerea dezvoltării economice, în conformitate cu documentele de urbanism și standardele naționale și europene.	1. Asigurarea unei rețele de drumuri și străzi locale funcționale și durabile, prin întreținerea infrastructurii modernizate existente, intervenții punctuale pe sectoarele degradate și abordarea integrată a conexiunilor strategice de interes major, inclusiv drumul Costești-Ialoveni, corelat cu documentele de urbanism și rețelele edilitare.	T1 2026 – T4 2031	50.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar, CL, Contabil-șef Economist/Specialist achiziții CR, AND	<ul style="list-style-type: none"> - Km de drumuri reabilite/întreținute; - % străzi locale în stare bună; - Existența programului anual de întreținere; - Existența unui registru al străzilor și drumurilor locale cu evidență tehnică; - Ponderea străzilor/drumurilor inventariate (%);

	<p>2. Reducerea riscurilor rutiere și îmbunătățirea siguranței și confortului circulației pentru pietoni, bicicliști și participanții vulnerabili la trafic, prin măsuri de calmare a traficului, modernizarea semnalizării și marcajelor rutiere și amenajarea infrastructurii de acces sigur către instituții publice și spații intens frecventate.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>10.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Economist/Specialist achiziții</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. treceri pietonale amenajate/modernizate; - Reducerea accidentelor în zonele publice; - % instituții publice cu acces rutier securizat.
	<p>3. Crearea unui mediu construit prietenos pentru deplasarea pietonală și cu bicicleta, prin extinderea și modernizarea trotuarelor, dezvoltarea infrastructurii pentru bicicliști și amenajarea parcurilor și spațiilor verzi, ca elemente esențiale pentru sănătate, recreere și calitatea vieții.</p>	<p>T3 2026 – T4 2031</p>	<p>15.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Specialist arhitect/ serviciu urbanism</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Km de trotuare modernizate; - Km de piste pentru bicicliști create; - Ha de spații verzi amenajate; - Nr parcuri/spații publice funcționale
	<p>4. Îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor de transport public, prin optimizarea rutelor, modernizarea stațiilor de așteptare și cooperarea cu operatorii și autoritățile relevante, astfel încât transportul public să reprezinte o alternativă viabilă și atractivă pentru populație.</p>	<p>T3 2026 – T4 2031</p>	<p>12.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar; CL; operatori de transport;</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. rute operate; - Nr. stații modernizate; - Nivel de satisfacție a utilizatorilor -
	<p>5. Planificarea și realizarea infrastructurii publice într-o manieră preventivă și durabilă, prin integrarea managementului apelor pluviale și a soluțiilor tehnice adaptate riscurilor de inundații, degradare și suprasolicitare a infrastructurii.</p>	<p>T3 2026 – T4 2031</p>	<p>10.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Î.M. Locativ-Comunală</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Existența planului de management al apelor pluviale; - Nr. zone cu risc de inundații reduce;

	<p>6. Îmbunătățirea accesului populației la servicii de alimentare cu apă și sanitație, prin modernizarea și extinderea infrastructurii existente, re-proiectarea și dezvoltarea sistemului de canalizare și consolidarea capacității instituționale a operatorului local de servicii comunale</p>	<p>T3 2026 – T4 2031</p>	<p>12.000 – apă 35.000 – canalizare</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Î.M. Locativ-Comunală</p>	<ul style="list-style-type: none"> - % populație conectată la rețeaua de apă; - Km rețele modernizate/extinse; - Reducerea pierderilor tehnice (%) - km rețea de canalizare construită; - % gospodării conectate; - funcționarea sistemului conform proiectului; - reducerea diferențelor de acces între sectoare; - nr. zone vulnerabile conectate;
	<p>7. Creșterea siguranței publice și reducerea consumului energetic prin extinderea și modernizarea sistemului de iluminat public, utilizarea tehnologiilor eficiente energetic și implementarea soluțiilor inteligente de management al iluminatului.</p>	<p>T3 2026 – T4 2031</p>	<p>15.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL,</p>	<ul style="list-style-type: none"> - % iluminat LED; - Reducerea consumului energetic (%); - Nr. sisteme inteligente instalat; - Nr. piloni modernizați.
	<p>8. Reducerea consumului energetic și a costurilor operaționale ale administrației publice locale, prin reabilitarea energetică a clădirilor publice și promovarea utilizării surselor regenerabile de energie.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>15.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL Șefii instituțiilor din subordine</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. clădiri publice renovate energetic; - Reducerea costurilor energetice (%); - Capacități regenerabile instalate (kW).
	<p>9. Dezvoltarea cooperării cu alte autorități publice și consolidarea operatorilor de servicii publice, în vederea creșterii eficienței, sustenabilității financiare și calității serviciilor de utilitate publică.</p>	<p>T2 2027 – T4 2031</p>	<p>2.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. acorduri de cooperare; - Servicii gestionate în comun; - Nr. proiecte dezvoltate în comun.
	<p>10. Asigurarea unei dezvoltări coerente și predictibile a localității prin elaborarea, actualizarea și aplicarea documentelor de urbanism și planificare teritorială, corelate cu investițiile publice și private.</p>	<p>T2 2027 – T4 2031</p>	<p>2.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Contabil--șef Economist/Specialist achiziții CR, AND</p>	<ul style="list-style-type: none"> - PUG aprobat și actualizat periodic; - Nr. de documente de urbanism elaborate;

DIRECȚIA STRATEGICĂ NR.3: ECONOMIE LOCALĂ COMPETITIVĂ, INVESTIȚII ȘI LOCURI DE MUNCĂ

<p>Consolidarea funcției economice a localității Costești prin stimularea antreprenoriatului și a IMM-urilor, atragerea investițiilor publice și private, valorificarea potențialului industrial și agricol și dezvoltarea capitalului uman, în vederea creării de locuri de muncă stabile, creșterii veniturilor locale și asigurării unei dezvoltări economice durabile.</p>	<p>1. Dezvoltarea unui mediu local favorabil inițiativelor antreprenoriale și întreprinderilor mici și mijlocii, prin reducerea barierelor administrative, facilitarea accesului la informație și conectarea mediului de afaceri local la programele naționale și externe de sprijin și finanțare.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>6.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Economist ONG APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr de sesiuni de informare/consultanță; - Nr. întreprinderi asistate; - Nr. aplicații depuse la programe de sprijin; - Nr. evenimente locale organizate;
	<p>2. Creșterea atractivității investiționale a localității Costești prin valorificarea infrastructurii existente, a patrimoniului local și a capacității administrative, precum și prin promovarea localității ca destinație pentru investiții publice și private generatoare de valoare adăugată.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>Nu necesită mijloace financiare</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Specialist atragere investițiilor Contabil-șef ONG APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr de întâlniri oficiale cu investitorii; - Nr. proiecte investiționale pregătite; - Valoarea investițiilor anuale;
	<p>3. Valorificarea inițiativelor investiționale de tip industrial, inclusiv a parcului industrial privat (Phoenix), ca motoare de dezvoltare economică locală, prin facilitarea conectării acestora la infrastructura publică, stimularea cooperării economice locale și corelarea dezvoltării industriale cu cerințele de mediu, eficiență energetică și economie circulară.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>8.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Economist ONG APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. acorduri/protocoale APL – rezidenți de colaborare; - Nr. locuri de muncă existente în parc; - Km/ e infrastructură publică realizată pentru conectare; - existența setului de cerințe locale privind mediu/eficiență energetică pentru facilitare
	<p>4. Creșterea competitivității agriculturii locale prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea lanțurilor valorice și a procesării primare, promovarea circuitelor agroalimentare scurte și susținerea cooperării între producători, procesatori și comercianți locali.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>10.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar, CL, Economist ONG APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. fermieri informați/asistați anual privind subvenții/programe; - nr. inițiative de procesare primară lansate; - nr. târguri/piețe/evenimente cu producători locali;

						<ul style="list-style-type: none"> - nr. acorduri de colaborare producători-comerțianți/procesatori
	<p>5. Susținerea transferului de cunoștințe și tehnologii către fermierii locali prin cooperarea cu mediul academic și de cercetare, inclusiv prin dezvoltarea Extensiunii Agricole a Universității Tehnice a Moldovei la Costești, ca platformă de consultanță, testare, instruire practică și inovare agricolă.</p>	T1 2026 – T4 2031	4.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	<p>Primar, CL, Economist ONG APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - existența acordului de parteneriat APL – UTM; - nr. analize sol/apă realizate anual; - nr. fermieri beneficiari de consultanță; - nr. instruirii/demonstrații practice organizate;
	<p>6. Valorificarea potențialului turistic al localității Costești prin dezvoltarea turismului rural, cultural și de agrement, promovarea obiectivelor și evenimentelor locale, susținerea inițiativelor de agroturism și servicii turistice locale, precum și integrarea turismului în economia locală ca sursă de venituri și locuri de muncă.</p>	T1 2026 – T4 2031	2.500	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	<p>Primar, CL, Economist ONG APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - existența unui „profil turistic Costești” + hartă/fișe; - nr. evenimente turistice/culturale cu impact economic; - nr. inițiative de agroturism/pensiuni/servicii turistice sprijinite; - nr. vizitatori la evenimente.
	<p>7. Creșterea gradului de ocupare și adaptarea competențelor forței de muncă locale la cerințele economiei actuale, prin cooperare cu instituțiile de formare, agențiile de ocupare și mediul privat, cu accent pe tineri, persoane active și domenii cu potențial de creștere.</p>	T1 2026 – T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	<p>Primar, CL, Economist ONG APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. parteneriate active cu angajatori/instituții de formare; - nr. programe de formare/recalificare facilitate; - nr. tineri implicați în stagii/practică; - rata ocupării la nivel local.
DIRECȚIA STRATEGICĂ 4. CAPITAL UMAN ȘI SERVICII COMUNITARE DE CALITATE: EDUCAȚIE, TINERET, CULTURĂ, SPORT, INCLUZIUNE						
<p>Îmbunătățirea calității vieții în satul Costești prin dezvoltarea capitalului uman și consolidarea serviciilor comunitare (educație, tineret, sport, cultură, servicii sociale și incluziune), precum și prin creșterea participării civice și implicării diasporei în</p>	<p>1. Modernizarea și eficientizarea infrastructurii educaționale și a serviciilor conexe din Costești (grădinițe, instituții școlare și componente suport), inclusiv prin îmbunătățirea condițiilor igienico-sanitare, eficienței energetice, siguranței și accesibilității.</p>	T1 2026 – T4 2031	10.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	<p>Primar, CL APC</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de instituții educaționale modernizate; - % instituții cu măsuri de eficiență energetică implementate; - Nr. Spații educaționale adaptate cerințelor de siguranță și accesibilitate;

dezvoltarea locală, până în anul 2031.	2. Asigurarea unui mediu sigur și accesibil în proximitatea instituțiilor publice (școli, grădinițe, centru socio-cultural, infrastructură sportivă), prin intervenții privind iluminatul, căile pietonale, trecerile pietonale, semnalizarea și amenajările de acces.	T1 2026 – T4 2031	5.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar, CL Specialist achiziții publice	<ul style="list-style-type: none"> - Nr. de instituții cu acces pietonal sigur; - nr. de treceri pietonale și zone iluminate modernizate; - % instituții cu infrastructură de acces conform normelor pentru persoane cu dizabilități.
	3. Dezvoltarea programelor de tineret și a infrastructurii sportive și recreative din Costești, cu accent pe participare, incluziune, activități regulate și parteneriate (APL-școală-ONG-sector privat), pentru promovarea unui stil de viață sănătos și coeziune comunitară.	T1 2026 – T4 2031	4.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar, CL, Centrul socio-cultural, Școala sportivă, Consiliul Local al Tinerilor ONG	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de programe/proiecte de tineret implementate; - nr. de beneficiari ai activităților sportive și recreative; - nr. facilități sportive modernizate sau create; - Rata de participare a tinerilor în activități comunitare
	4. Extinderea și consolidarea serviciilor sociale comunitare și a mecanismelor de prevenție, informare, orientare și referire, prin cooperare intersectorială (social-educație-sănătate-ONG), pentru reducerea vulnerabilităților și sprijinirea grupurilor la risc.	T1 2026 – T4 2031	5.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar, CL, Centrul socio-cultural, Școala sportivă, Consiliul Local al Tinerilor ONG	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de beneficiari ai serviciilor sociale comunitare; - nr. de servicii sociale funcționale la nivel local.
	5. Consolidarea infrastructurii culturale și diversificarea activităților culturale și educaționale pentru toate vârstele, astfel încât cultura să contribuie la coeziunea comunitară, incluziune și păstrarea identității locale.	T1 2026 – T4 2031	15.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar, CL, Centrul socio-cultural,	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de evenimente culturale organizate; - nr. de participanți la activități culturale; - nr. de spații culturale modernizate.
	6. Instituirea unor mecanisme funcționale de comunicare, consultare și implicare a diasporei și a cetățenilor reveniți în dezvoltarea locală, inclusiv prin evenimente dedicate, punct focal și inițiative comunitare de	T1 2026 – T4 2031	3.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar CL	<ul style="list-style-type: none"> - nr. de evenimente dedicate diasporei; - nr. de inițiative/proiecte cu implicarea diasporei; - nr. cetățeni reveniți implicați în viața comunității;

	cofinanțare/mentorat/transfer de competențe.					<ul style="list-style-type: none"> - volum de cofinanțări sau contribuții comunitare atrase. - nr. de spații culturale modernizate.
DIRECȚIA STRATEGICĂ 5. MEDIUL, REZILIENȚĂ ȘI TRANZIȚIE VERDE ÎN DEZVOLTARE LOCALĂ						
Creșterea calității mediului și a capacității de adaptare a satului Costești la riscuri climatice și de mediu, prin îmbunătățirea serviciilor de salubritate, gestionarea durabilă a deșeurilor, protecția și extinderea spațiilor verzi și integrarea criteriilor de mediu în investițiile publice locale, până în anul 2031.	1. Dezvoltarea și modernizarea sistemului de salubritate și gestionarea eficientă a deșeurilor, prin extinderea colectării separate, reducerea depozitării neautorizate și integrarea principiilor economiei circulare, în cooperare cu structurile raionale și regionale.	T1 2026 – T4 2031	20.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar CL Specialist în proiecte Specialist achiziții Agent economic	<ul style="list-style-type: none"> - % gospodării acoperite de serviciu de salubritate; - % gospodării dotate cu tomberoane de colectare separată; - nr. punctelor de depozitare neautorizată identificate și eliminate; - Cantitatea de deșeuri colectate separate; - Nr. acțiunilor de control/monitorizare efectuate anual - nr. de spații modernizate; - nr. de proiecte implementate.
	2. Protecția, extinderea și valorificarea spațiilor verzi și a fondului natural al localității, prin plantări planificate, întreținere sistematică și integrarea soluțiilor verzi în proiectele de infrastructură și amenajare a spațiului public.	T1 2026 – T4 2031	10.000	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar CL Specialist în proiecte Specialist achiziții	<ul style="list-style-type: none"> - suprafața totală de spații verzi amenajate/întreținute (ha); - nr. de arbori și arbuști plantați anual; - Rata de prindere a plantațiilor după 1 an (%); - nr. zonelor de recreere/odihnă amenajate sau modernizate; - Existența unui plan local de întreținere a spațiilor verzi.
	3. Consolidarea capacității administrative a APL Costești în domeniul managementului de mediu, prin integrarea cerințelor de mediu în planificare, proiectare și achiziții publice, precum și prin cooperare instituțională și dezvoltarea competențelor interne.	T1 2026 – T4 2031	Nu necesită mijloace financiare	Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)	Primar CL Specialist în proiecte Specialist achiziții	<ul style="list-style-type: none"> - nr. procedurilor care includ cerințe de mediu explicite; - nr. realizate pentru personalul APL în domeniul mediului;

	<p>4. Promovarea educației ecologice și a responsabilității comunitare, prin campanii de informare, implicarea instituțiilor educaționale și culturale, voluntariat și parteneriate locale pentru menținerea unui mediu curat și sănătos.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>2.500</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar CL Specialist în proiecte Specialist achiziții/Economist</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. campaniilor de educație ecologică organizate anual; - nr. de instituții implicate; - nr. de participanți; - nr. acțiuni voluntare; - nr. de participare a comunității.
	<p>5. Consolidarea capacității de atragere și implementare a proiectelor de mediu și climă prin identificarea, pregătirea și depunerea sistematică a proiectelor de finanțare (naționale, regionale și externe), dezvoltarea parteneriatelor instituționale și asigurarea cofinanțării locale, în scopul susținerii investițiilor în salubritate, spații verzi, managementul apelor pluviale, eficiență energetică și tranziție verde.</p>	<p>T1 2026 – T4 2031</p>	<p>6.000</p>	<p>Buget APL, Programe naționale Proiecte internaționale (Fonduri externe)</p>	<p>Primar CL Specialist în proiecte Specialist achiziții/Economist</p>	<ul style="list-style-type: none"> - nr. proiectelor de mediu/climă depuse spre finanțare; - nr. proiectelor aprobate/contractate; - valoarea totală a finanțărilor atrase; - ponderea cofinanțării locale în proiecte (%);

Implementare și monitorizarea

Satul Costești este o unitate administrativ-teritorială de nivelul I din raionul Ialoveni, parte a Regiunii de Dezvoltare Centru a Republicii Moldova, având un profil pronunțat și un rol tot mai important de pol socio-economic la nivel raional. Succesul implementării Strategiei de dezvoltare socio-economică a satului Costești pentru perioada 2026–2031 depinde în mod esențial de **capacitatea administrației publice locale de a coordona coerent procesul de dezvoltare**, precum și de **implicarea activă a comunității locale, a mediului de afaceri și a partenerilor instituționali** în realizarea obiectivelor stabilite.

Strategia este concepută ca un instrument de ghidare pentru o bună guvernare locală care orientează procesul decizional al autorităților administrației publice locale în direcția unei dezvoltări coerente, eficiente și sustenabile. Aceasta oferă cadrul necesar pentru corelarea obiectivelor strategice cu planificarea bugetară, cu documentele de urbanism și cu programele de investiții, asigurând utilizarea responsabilă a resurselor publice și creșterea calității serviciilor oferite comunității. Principalii actori implicați sunt:

Implementarea Strategiei de dezvoltare socio-economică a satului Costești se va realiza etapizat, prin parcurgerea următoarelor etape:

Etapa I. Adoptarea și operaționalizarea Strategiei

În cadrul acestei etape, Strategia este supusă procesului de consultare publică la nivelul satului Costești, cu implicarea actorilor locali relevanți, precum și dezbaterilor în cadrul ședințelor Consiliului sătesc. Scopul consultărilor publice este validarea direcțiilor strategice, corectarea eventualelor neconcordanțe și ajustarea documentului în raport cu nevoile comunității.

Ulterior finalizării procesului de consultare, Strategia este înaintată Consiliului sătesc Costești spre aprobare. După adoptarea acesteia, Primăria satului Costești va asigura operaționalizarea Strategiei prin integrarea obiectivelor strategice în activitatea curentă a administrației publice locale și prin coordonarea procesului de elaborare a planurilor anuale de acțiuni necesare implementării.

Etapa II. Executarea Strategiei

Executarea Strategiei se realizează prin implementarea acțiunilor, activităților, măsurilor și proiectelor concrete prevăzute în planurile de acțiuni anuale. Pentru fiecare acțiune sau proiect vor fi definite clar obiectivele urmărite, perioada de implementare, responsabilii instituționali și partenerii implicați, precum și sursele de finanțare identificate sau mobilizate.

În scopul asigurării unei implementări eficiente și coerente, Planul de acțiuni al Strategiei va fi actualizat anual și va fi corelat cu bugetul local, cu capacitatea administrativă a APL Costești și cu oportunitățile de finanțare disponibile. Această abordare permite adaptarea intervențiilor strategice la dinamica socio-economică a localității și la contextul instituțional în continuă evoluție.

Etapa III. Monitorizarea și evaluarea Strategiei

Monitorizarea și evaluarea Strategiei constituie un proces continuu pe întreaga perioadă de implementare. Responsabilii de realizarea planurilor de acțiuni vor raporta periodic stadiul îndeplinirii activităților și proiectelor, precum și nivelul de atingere a obiectivelor specifice.

Monitorizarea implementării se va realiza pe baza indicatorilor de implementare și rezultat stabiliți, care permit urmărirea progresului și evaluarea eficienței intervențiilor. În situația în care se constată devieri față de planurile de acțiuni aprobate, vor fi inițiate măsuri de corectare sau ajustare a Strategiei, în vederea menținerii coerenței și relevanței acesteia pe parcursul perioadei de implementare.

Tabel 1. Riscuri de implementare și măsuri de atenuare

Risc	Probabilitate	Impact	Măsuri de prevenire
Capacitate administrativă insuficientă (volum mare proiecte, personal limitat)	Ridicată	Ridicat	desemnare coordonator implementare; prioritizare anuală strictă; externalizare selectivă (proiectare/dirigenție); instruire; fișe post actualizate
Întârzieri/blocaje în achiziții publice (conestații, documentații slabe)	Medie	Ridicat	plan anual achiziții; standardizare caiete; calendar achiziții pe proiect; consultare piață unde e permis; suport juridic
Neasigurarea cofinanțării / presiune pe buget	Medie	Ridicat	planificare multianuală; etapizare proiecte; prioritizare investiții „critice”
Schimbări de politici / condiții de finanțare	Medie	Mediu	portofoliu diversificat de finanțări; proiecte pregătite; ajustare anuală plan acțiuni
Întârzieri tehnice (proiectare, avize, execuție)	Medie	Ridicat	calendar avize; contracte cu penalități; dirigenție șantier; control calitate; management riscuri tehnice
Riscuri de integritate / conformitate	Scăzută-medie	Ridicat	control intern managerial; registre publice; trasabilitate documente; segregare atribuții; audit intern/exter
Comunicare publică insuficientă	Medie	Ridicat	plan comunicare; consultări periodice; publicarea progresului; puncte de contact
Nerealizarea indicatorilor / lipsa datelor	Medie	Ridicat	registru indicatori; fișe indicator; responsabil pe indicator; raport anual standard
Dependență de parteneri externi (raion/operatori utilități)	Medie	Ridicat	acorduri de cooperare; calendar comun; întâlniri trimestriale de coordonare

Monitorizarea implementării Strategiei de dezvoltare socio-economică a satului Costești reprezintă un proces continuu și sistematic de urmărire a progresului realizării acțiunilor și proiectelor prevăzute în planurile anuale de acțiuni, având rolul de a asigura controlul implementării, identificarea din timp a eventualelor devieri și sprijinirea procesului decizional al administrației publice locale.

Monitorizarea se realizează pe întreaga perioadă de implementare a Strategiei (2026–2031) și are ca obiectiv principal **urmărirea gradului de realizare a activităților planificate**, a utilizării resurselor

și a atingerii indicatorilor stabiliți, fără a evalua încă impactul pe termen mediu și lung (care face obiectul evaluării).

Procesul de monitorizare va include:

- colectarea periodică a datelor privind implementarea acțiunilor și proiectelor;
- urmărirea respectării termenelor, responsabilităților și bugetelor aprobate;
- verificarea progresului indicatorilor de realizare și rezultat;
- identificarea timpurie a riscurilor operaționale, tehnice sau financiare;
- formularea de propuneri de ajustare operativă a planurilor de acțiuni.

Monitorizarea implementării Strategiei se va realiza în principal prin **planurile anuale de acțiuni**, care constituie instrumentul operațional de bază. Responsabilii de implementare vor furniza periodic informațiile necesare privind stadiul activităților, proiectelor și indicatorilor aferenți.

Rezultatele procesului de monitorizare vor fi sintetizate în **rapoarte periodice de progres**, utilizate de conducerea administrației publice locale pentru:

- coordonarea activităților curente;
- prioritizarea intervențiilor;
- prevenirea acumulării întârzierilor sau a blocajelor;
- fundamentarea deciziilor administrative și bugetare.

Monitorizarea nu implică modificarea obiectivelor strategice, ci **asigură menținerea implementării Strategiei în limitele cadrului aprobat**, constituind etapa de bază care alimentează procesul de evaluare anuală și finală.

- **EVALUAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI**

Evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare socio-economică a satului Costești 2026-2031 reprezintă un proces analitic aprofundat, complementar monitorizării curente, care urmărește nu doar constatarea nivelului de realizare a acțiunilor planificate, ci și **identificarea cauzelor, factorilor favorizanți sau limitativi** care au influențat rezultatele obținute.

Procesul de evaluare permite aprecierea calității implementării Strategiei, eficienței utilizării resurselor și relevanței intervențiilor în raport cu evoluțiile socio-economice și instituționale ale satului, constituind baza pentru formularea unor **măsuri corective sau de ajustare pentru perioada următoare**.

Evaluarea anuală a Strategiei se va realiza la finele fiecărui an de implementare, în corelare cu procesul de evaluare anuală a activității administrației publice locale. Aceasta se va materializa într-un **raport anual de evaluare**, care va reflecta:

- *nivelul de realizare a planului anual de acțiuni;*
- *gradul de atingere a rezultatelor planificate pentru anul respectiv;*
- *dificultățile întâmpinate și cauzele acestora;*

- *experiențe nereușite și bunele practici;*

Raportul anual de evaluare va evidenția atât realizările, cât și aspectele insuficient realizate, oferind o imagine realistă asupra progresului Strategiei. Totodată, evaluarea va permite identificarea acelor obiective și acțiuni care necesită reprogramare, ajustare sau prioritizare în anul următor.

În acest sens, raportul anual de evaluare va servi drept **document de bază pentru elaborarea planului anual de acțiuni pentru anul următor**, asigurând o continuitate logică între planificare, implementare și evaluare. În cazul în care contextul de implementare se modifică semnificativ (schimbări legislative, instituționale, financiare sau socio-economice), evaluarea poate fundamenta necesitatea ajustării unor obiective, programe, acțiuni sau indicatori de rezultat.

Evaluarea finală a Strategiei de dezvoltare socio-economică a satului Costești se va realiza la finele perioadei de implementare (2031) și va constitui baza pentru realizarea **unei analize ex-ante**, necesare elaborării următoarei Strategii de dezvoltare a localității. Scopul evaluării finale este de a aprecia în mod cuprinzător nivelul de realizare a obiectivelor Strategiei, eficiența și relevanța intervențiilor implementate, precum și impactul acestora asupra dezvoltării socio-economice a satului Costești.

Evaluarea finală va include atât **auto-evaluarea internă** a administrației publice locale, cât și **consultări externe**, în vederea obținerii unei perspective obiective și imparțiale asupra rezultatelor Strategiei. După caz, pot fi implicați experți externi sau parteneri de dezvoltare pentru a contribui la analiza finală și formularea recomandărilor. Calitatea procesului și a raportului de evaluare finală va influența direct calitatea și relevanța următoarei Strategii de dezvoltare a satului Costești.

- **RAPORTAREA IMPLEMENTĂRII STRATEGIEI**

Raportarea implementării Strategiei de dezvoltare socio-economică a satului Costești pentru anii 2026-2031 reprezintă un element esențial al mecanismului de monitorizare și evaluare și are rolul de a asigura transparența procesului de implementare, responsabilitatea instituțională și informarea periodică a factorilor decizionali și a comunității locale.

Raportarea se va realiza în baza informațiilor furnizate de responsabilii de implementare a acțiunilor și proiectelor prevăzute în planurile anuale de acțiuni. Aceasta va include date privind stadiul de realizare a activităților, utilizarea resurselor, atingerea indicatorilor de performanță și eventualele dificultăți întâmpinate.

Pe parcursul anului, raportarea operativă se va efectua periodic, prin prezentarea informațiilor relevante către conducerea administrației publice locale, în vederea asigurării coordonării și luării deciziilor curente. Anual, Primăria satului Costești va elabora **raportul de evaluare a implementării Strategiei**, care va fi prezentat Consiliului sătesc.

Raportul anual va include:

- analiza gradului de realizare a planului anual de acțiuni;
- evaluarea indicatorilor de implementare și rezultat;
- sinteza principalelor realizări și provocări;
- propuneri de ajustare a intervențiilor pentru anul următor.

Evaluarea implementării Strategiei se va realiza prin analiza indicatorilor de performanță stabiliți pentru fiecare acțiune și obiectiv. În baza datelor colectate de la responsabilii de implementare, instituțiile publice implicate și, după caz, beneficiari sau instituții specializate, se va determina nivelul de implementare a acțiunilor și gradul de atingere a obiectivelor Strategiei.

Rezultatele raportării și evaluării vor fi utilizate atât pentru fundamentarea deciziilor administrative și bugetare, cât și pentru informarea comunității locale, contribuind la consolidarea transparenței și încrederii în procesul de guvernanță locală.